

**Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

N A C R T

**ZAKON O
NASLJEĐIVANJU**

Sarajevo, april 2012.

ZAKON O NASLJEĐIVANJU

DIO PRVI NASLJEDNO PRAVO

I - OPĆE ODREDBE

Ostvarivanje nasljednog prava

Član 1.

(1) Nasljedno pravo u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) ostvaruje se po odredbama ovog zakona.

(2) Ovim zakonom se uređuju pravila po kojima sud, drugi organi i ovlaštene osobe u Federaciji postupaju u nasljednim stvarima.

Predmet nasljeđivanja

Član 2.

Nasljeđivati se mogu stvari i prava koja pripadaju fizičkim osobama, osim onoga što se ne može naslijediti zbog svoje pravne prirode ili po zakonu.

Ravnopravnost u nasljeđivanju

Član 3.

(1) Sve fizičke osobe su pod istim uvjetima ravnopravne u nasljeđivanju.

(2) Stranci su, u nasljeđivanju ravnopravni s državljanima Bosne i Hercegovine.

Nasljeđivanje vanbračnih srodnika i srodnika iz potpunog usvojenja

Član 4.

(1) Vanbračno srodstvo izjednačuje se u pogledu nasljeđivanja s bračnim, a srodstvo potpunog usvojenja sa srodstvom po krvi.

(2) U slučaju potpunog usvojenja prestaju međusobna nasljedna prava usvojenika i njegovih potomaka sa njegovim srođnicima po krvi.

Pozivanje na nasljedstvo

Član 5.

(1) Umrlo fizičku osobu (ostavitelja) nasljeđuje onaj koji je njezinom smrću stekao nasljedno pravo (nasljednik).

(2) Svaka osoba je sposobna naslijediti ako zakonom nije što drugo određeno.

(3) Nasljedno pravo se stiče po odredbama ovog zakona, a na osnovu ugovora o nasljeđivanju, testamenta ili zakona.

(4) Nasljedno pravo se stiče u trenutku ostaviteljeve smrti. Stjecatelj nasljednog prava može ga se po odredbama ovog zakona odreći, pa će se uzeti kao da ga nikada nije niti stekao.

(5) Ko je naslijedio ostavitelja, njegov je sveopći pravni sljednik.

Raspodjela ugovorom o nasljeđivanju ili testamentom

Član 6.

Ostavitelj može ugovorom o nasljeđivanju ili testamentom raspolagati svojom imovinom na način i u granicama koji su određeni u zakonu.

Ostavina bez nasljednika

Član 7.

Smrću ostavitelja koji nema nasljednika ostavinu stiče općina, odnosno grad određen ovim zakonom, koji time dobivaju jednak položaj kao da su ostaviteljevi nasljednici, osim što se oni ne mogu odreći nasljeđa.

II - NASLJEĐIVANJE NA OSNOVU ZAKONA

A. ZAKONSKI NASLJEDNICI

1. NASLJEDNI REDOVI

Krug zakonskih nasljednika

Član 8.

(1) Ako ovim zakonom nije drukčije određeno na osnovu zakona umrlog nasljeđuju: svi njegovi potomci, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegov bračni partner, njegovi roditelji, njegovi usvojitelji, njegova braća i sestre i njihovi potomci, njegovi djedovi i babe i njihovi potomci, njegovi ostali preci.

(2) Osobe iz stava 1. ovog člana nasljeđuju po nasljednim redovima.

(3) Nasljednici bližeg nasljednog reda isključuju iz nasljedstva osobe daljeg nasljednog reda.

Vanbračni partner kao zakonski nasljednik

Član 9.

(1) Na osnovu zakona ostavitelja nasljeđuje i njegov vanbračni partner koji je u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

(2) Vanbračnom zajednicom u smislu ovoga zakona smatra se zajednica života žene i muškarca sukladno odredbama zakona koji uređuje porodične odnose, a koja je prestala ostaviteljevom smrću.

a) Prvi nasljedni red

Potomci i bračni partner ostavitelja

Član 10.

(1) Ostavitelja nasljeđuju prije svih njegova djeca i njegov bračni partner.

(2) Nasljednici prvog nasljednog reda nasljeđuju na jednake dijelove.

Pravo predstavljanja

Član 11.

Dio ostavine koji bi pripao ranije umrlom djetetu da je nadživjelo ostavitelja nasljeđuju njegova djeca, unučad ostaviteljeva, na jednake dijelove, a ako je neko od unučadi umrlo prije ostavitelja, dio koji bi njemu pripao da je bio živ u trenutku smrti ostaviteljeve nasljeđuju njegova djeca, praunučad ostaviteljeva, na jednake dijelove, i tako redom sve dok ima potomaka ostaviteljevih.

b) Drugi i nasljedni red

Bračni partner i roditelji umrlog

Član 12.

(1) Ostavinu umrlog koji nije ostavio potomke nasljeđuje njegov bračni partner i njegovi roditelji.

(2) Roditelji umrlog nasljeđuju jednu polovinu ostavine na jednake dijelove, a drugu polovinu ostavine nasljeđuje bračni partner umrlog.

(3) Ako iza umrlog nije ostao bračni partner, roditelji umrlog nasljeđuju cijelu ostavinu na jednake dijelove.

Braća i sestre umrloga i njihovi potomci

Član 13.

(1) Ako je jedan roditelj ostavitelj umro prije ostavitelja, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuju njegova djeca (braća i sestre ostavitelja), njegova unučad i praunučad i njegovi dalji potomci, po pravilima koja važe za slučaj kad umrlog nasljeđuju njegova djeca i ostali potomci.

(2) Ako su oba roditelja ostaviteljeva umrla prije ostavitelja dio ostavine koji bi svakome od njih pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuju njihovi potomci, prema odredbama stava 1. ovog člana.

(3) U svim slučajevima ostaviteljeva braća i sestre samo po ocu nasljeđuju na jednake dijelove očev dio ostavine, braća i sestre samo po majci nasljeđuju na jednake dijelove majčin dio, a rođena braća i sestre nasljeđuju na jednake dijelove sa braćom i sestrama po ocu, očev dio, a sa braćom i sestrama po majci, majčin dio.

Nasljeđivanje jednog roditelja koji je umro bez potomstva

Član 14.

Ako je jedan roditelj ostavitelj umro prije ostavitelja, a nije ostavio nijednog potomka, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuje drugi roditelj, a ako je i ovaj umro prije ostavitelja, njegovi potomci nasljeđuju ono što bi pripalo i jednom i drugom roditelju, prema odredbama člana 12. ovog zakona.

c) Treći nasljedni red

Djedovi i babe umrloga

Član 15.

(1) Ostavitelja koji nije ostavio ni potomke, ni bračnog partnera, ni roditelje, niti su ovi ostavili nekog potomka, nasljeđuju njegovi djedovi i babe.

(2) Jednu polovinu ostavine nasljeđuju djed i baba sa očeve strane, a drugu polovinu djed i baba sa majčine strane.

Prava djeda i babe iste loze

Član 16.

(1) Djed i baba iste loze nasljeđuju na jednake dijelove.

(2) Ako je neki od predaka jedne loze iz stava 1. ovog člana umro prije ostavitelja, dio ostavine koji bi mu pripao da je nadživio ostavitelja nasljeđuju njegova

djeca i njegovi potomci, po pravilima koja važe za slučaj kad umrloga nasljeđuju njegova djeca i ostali potomci.

(3) U svemu ostalom za nasljedno pravo djeda i babe jedne loze i njihove djece važe pravila po kojima nasljeđuju roditelji ostaviteljevi i njihova potomci.

Nasljeđivanje djeda i babe jedne loze koji su umrli bez potomstva

Član 17.

Ako su djed i baba jedne loze umrli prije ostavitelja a nisu ostavili ni jednog potomka, dio ostavine koji bi im pripao da su nadživjeli ostavitelja nasljeđuju djed i baba druge loze, njihova djeca, njihovi unuci i njihovi daljni potomci, kako je određeno u članu 16. ovog zakona.

d) Četvrti nasljedni red

Pradjedovi i prababe umrloga

Član 18.

(1) Ostavitelja koji nije ostavio ni potomke ni roditelje, niti su ovi ostavili nekog potomka, ni bračnog partnera, ni djeda i babu, niti su ovi ostavili nekog potomka, nasljeđuju njegovi pradjedovi i prababe.

(2) Jednu polovinu nasljeđuju pradjedovi i prababe s očeve strane, a drugu polovicu nasljeđuju pradjedovi i prababe s majčine strane.

Prava pradjeda i prababe iste loze

Član 19.

(1) Od dijela koji pripada ostaviteljevim pradjedovima i prababama s očeve strane jednu polovinu nasljeđuju na jednake dijelove roditelji njegova djeda po ocu, a drugu polovinu roditelji njegove babe po ocu.

(2) I pradjedovi i prababe s majčine strane nasljeđuju na način određen u stavu 1. ovog člana dio koji im pripada.

(3) Ako nema koga od tih predaka, dio koji bi mu pripao da je živ nasljeđuje predak koji mu je bio bračni partner.

(4) Ako nema jednog para tih predaka, dijelove koji bi im pripali da su živi nasljeđuje drugi par iste loze.

(5) Ako nema pradjedova i prababa jedne loze, dio ostavine koji bi im pripao da su živi nasljeđuju pradjedovi i prababe druge loze.

Ostali preci

Član 20.

Iza pradjedova i prababa ostavitelja nasljeđuju daljnji njegovi predci, redom, po pravilima po kojima nasljeđuju njegovi pradjedovi i njegove prababe.

Nasljeđivanje ostavine bez nasljednika

Član 21.

(1) Smrću ostavitelja koji nema nasljednika, nekretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad na čijem se području nalaze.

(2) Smrću ostavitelja koji nema nasljednika, pokretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad gdje je ostavitelj u trenutku smrti imao prebivalište na području Federacije.

(3) Ako ostavitelj u trenutku smrti nije imao prebivalište na području Federacije, a imao je boravište, pokretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad gdje je ostavitelj u trenutku smrti imao boravište na području Federacije.

(4) Ako ostavitelj u trenutku smrti na području Federacije nije imao ni prebivalište niti boravište, pokretnine i s njima izjednačena prava prelaze na općinu, odnosno grad gdje je ostavitelj u trenutku smrti bio upisan u knjigu državljana Bosne i Hercegovine i Federacije.

2. Posebne odredbe za neke nasljednike

a) Nepotpuno usvojenje

Član 22.

(1) Usvojenik iz nepotpunog usvojenja i njegovi potomci imaju prema usvojitelju ista nasljedna prava kao i usvojiteljeva djeca i drugi njegovi potomci, osim ako pri usvojenju ta prava nisu ograničena ili sasvim isključena.

(2) U slučajevima u kojima usvojenik i njegovi potomci nasljeđuju usvojitelja kao njegova djeca, usvojitelj nasljeđuje usvojenika i njegove potomke.

(3) Usvojitelj ima na ostavinu usvojenika i njegovih potomaka ista nasljedna prava koja ima odgovarajući predak usvojenika prema svojim potomcima.

(4) Usvojenik i njegovi potomci ne nasljeđuju usvojiteljeve srodnike, njegovog bračnog partnera, ni druge njegove usvojenike.

(5) Srodnici usvojitelja i njegov bračni partner kod nepotpunog usvojenja ne nasljeđuju usvojenika ni njegove srodnike.

(6) Nepotpunim usvojenjem ostaju nedirnuti prava nasljeđivanja između usvojenika i njegovih srodnika.

Gubitak prava usvojenika

Član 23.

Usvojenik iz nepotpunog usvojenja i njegovi potomci ne mogu naslijediti usvojitelja ako je usvojitelj podnio zahtjev za raskid usvojenja, a poslije njegove smrti se utvrdi da je zahtjev bio osnovan.

b) Djeca

Povećanje nasljednoga dijela djece

Član 24.

(1) Kada su djeca koja nemaju nužnih sredstava za život pozvana na nasljeđe, sud može na njihov zahtjev odlučiti da naslijede i jedan dio onog dijela ostavine koji bi po zakonu trebalo da naslijede ostali nasljednici prvog nasljednog reda.

(2) Sud može odlučiti da djeca naslijede cijelu ostavinu ako je ona tako male vrijednosti da bi njenom podjelom djeca zapala u oskudicu.

(3) Pri odlučivanju u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana sud će uzeti u obzir sve okolnosti, a naročito imovinske prilike i sposobnost za privređivanje svakog djeteta i bračnog partnera, trajanje bračne zajednice, kao i vrijednost ostavine.

c) Gubitak prava na nasljeđivanje bračnog i vanbračnog partnera

Kad bračni i vanbračni partner nema pravo na nasljedstvo

Član 25.

(1) Pravo nasljeđivanja na osnovu zakona između bračnih partnera prestaje razvodom braka ili poništenjem braka.

(2) Bračni partner nema pravo na nasljeđe:

1) ako je ostavitelj bio podnio tužbu za razvod braka, a poslije smrti ostaviteljeve se utvrdi da je tužba bila osnovana,

2) ako njegov brak sa ostaviteljem bude oglašen za nepostojeći, ili bude poništen, poslije smrti ostaviteljeve, iz uzroka za čije je postojanje nadživjeli bračni partner znao u vrijeme zaključenja braka,

3) ako je njegova zajednica života sa ostaviteljem bila trajno prestala njegovom krivicom ili u sporazumu sa ostaviteljem.

(3) Vanbračni partner nema pravo na nasljedstvo ako je njegova zajednica života s ostaviteljem bila trajno prestala prije ostaviteljeve smrti.

Povećanje nasljednog dijela bračnog partnera

Član 26.

(1) Kad je bračni partner koji nema nužnih sredstava za život pozvan na nasljeđe sa nasljednicima prvog ili drugog nasljednog reda sud može, na zahtjev bračnog partnera, odlučiti, da bračni partner naslijedi i jedan dio onog dijela ostavine koji bi po zakonu trebalo da naslijede ostali nasljednici, a može odlučiti i da bračni partner naslijedi cijelu ostavinu, ako je ona tako male vrijednosti da bi njenom podjelom, bračni partner zapao u oskudicu.

(2) Pri odlučivanju u slučaju iz stava 1. ovog člana sud će uzeti u obzir sve okolnosti, a naročito imovinske prilike i sposobnosti za privređivanje bračnog partnera, trajanje bračne zajednice, imovinske prilike ostalih nasljednika i njihovu sposobnost za privređivanje i vrijednost ostavine.

d) Roditelji

Povećanje nasljednog dijela roditelja

Član 27.

(1) Kad su roditelji koji nemaju nužnih sredstava za život pozvani na nasljeđe sa bračnim partnerom ostaviteljevim, sud može na njihov zahtjev, odlučiti da naslijede i jedan od onog dijela ostavine koji bi po zakonu trebalo da naslijedi bračni partner.

(2) Sud može odlučiti da roditelji naslijede cijelu ostavinu, ako je ona tako male vrijednosti da bi njenom podjelom roditelji zapali u oskudicu.

(3) Ako je između roditelja ostaviteljevih zajednica života trajno preostala, a samo jedan roditelj nema sredstava nužnih za život, ovaj roditelj može zahtijevati povećanje nasljednog dijela kako prema bračnom partneru tako i prema drugom roditelju ostaviteljevom.

(4) Ako je jedan roditelj ostaviteljev umro prije ostavitelja, nadživjeli roditelj koji nema nužnih sredstava za život može zahtijevati povećanje svog nasljednog dijela i prema nasljednicima umrlog ostaviteljevog roditelja.

(5) Pri odlučivanju u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana sud će uzeti u obzir sve okolnosti, a naročito imovinske prilike i sposobnost za privređivanje roditelja, imovinske prilike bračnog partnera odnosno nasljednika umrloga roditelja i njegovu sposobnost za privređivanje i vrijednost ostavine.

B. NUŽNI NASLJEDNICI

1. NUŽNI NASLJEDNICI I NUŽNI I RASPOLOŽIVI DIO OSTAVINE

Nužni nasljednici

Član 28.

(1) Nužni nasljednici su: djeca ostavitelja, njegovi usvojenici iz potpunog usvojenja te njegov bračni partner.

(2) Ostali potomci umrlog, njegovi usvojenici iz nepotpunog usvojenja i njihovi potomci, njegovi roditelji, i njegova braća i sestre, nužni su nasljednici samo ako su trajno nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

(3) Osobe navedene u st. 1. i 2. ovog člana su nužni nasljednici kad su po zakonskom redu nasljeđivanja pozvane na nasljedstvo.

Nužni i raspoloživi dio

Član 29.

(1) Nužni nasljednici imaju pravo na dio ostavine koji ostavitelj ne može raspolagati i koji se naziva nužni dio.

(2) Nužni dio nasljednika iz člana 28. stav 1. ovog zakona iznosi jednu polovinu, a nužni dio ostalih nasljednika jednu trećinu od onog dijela koji bi svakom pojedinom od njih pripao po zakonskom redu nasljeđivanja.

(3) Ostatom ostavine može ostavitelj raspolagati po svojoj volji, i taj dio ostavine naziva se raspoloživi dio.

Pravo na nužni dio je nasljedno pravo

Član 30.

Nužnom nasljedniku pripada određeni dio svake stvari i prava koji sačinjavaju ostavinu, ali ostavitelj može odrediti da nužni nasljednik primi svoj dio i u određenim stvarima, pravima ili u novcu.

2 . IZRAČUNAVANJE NUŽNOG I RASPOLOŽIVOG DIJELA, SMANJENJE RASPOLAGANJA PRAVNIM POSLOVIMA ZA SLUČAJ SMRTI I VRAĆANJE POKLONA

a) Izračunavanje nužnog i raspoloživog dijela Utvrđivanje vrijednosti ostavine

Član 31.

(1) Vrijednost ostavine na osnovu koje se izračunava nužni dio uređuje se na sljedeći način:

- 1) prvo se popisuju i procjenjuju sva dobra koja je ostavitelj imao u trenutku smrti, računajući tu i sve ono čime je raspolagao ugovorom o nasljeđivanju i testamentom, kao i sva njegova potraživanja, pa i ona koja ima prema nekom nasljedniku, osim potraživanja koja su očigledno nenaplativa;
- 2) od utvrđene vrijednosti dobara koja je ostavitelj imao u trenutku smrti odbijaju se troškovi sahrane ostavitelja, iznos troškova popisa i procjene ostavine i iznos dugova ostavitelja;
- 3) dobijenom ostatku dodaje se vrijednost svih poklona koje je ostavitelj učinio ma na koji način nekom zakonskom nasljedniku, pa i poklona učinjenih nasljednicima koji se odriču nasljeđa, kao i onih poklona za koje je ostavitelj naredio da se ne uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio, kao i poklona za koje je ostavitelj u posljednjoj godini svog života učinio drugima osobama koje nisu zakonski nasljednici, osim manjih uobičajenih poklona.

(2) Pri utvrđivanju vrijednosti ostavine neće se uzeti u obzir vrijednost poklona učinjenih za postignuće općekorisnih svrha, kao ni poklona koji se na osnovu samog zakona ne uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Poklon i određivanje njegove vrijednosti

Član 32.

Kao poklon u smislu ovog zakona smatra se i odricanje od prava, oproštaj duga ono što je ostavitelj za vrijeme svog života dao nasljedniku na ime nasljednog dijela, ili radi osnivanja ili proširenja domaćinstva, ili radi obavljanja zanimanja, kao i svako drugo raspolaganje ostavitelja bez naknade.

Procjenjivanje poklona

Član 33.

Pri procjenjivanju poklona uzima se vrijednost poklonjene stvari u trenutku smrti ostaviteljeve, a prema njenom stanju u vrijeme kada je poklon učinjen.

Poklon u vidu osiguranja

Član 34.

Kad se poklon sastoji u osiguranja u korist poklonoprimca kao vrijednost poklona uzeće se zbir premija koje je uplatio ostavitelj, ako je taj zbir manji od osigurane sume; a ako je zbir premija veći od osigurane sume, kao vrijednost poklona uzeće se iznos osigurane sume.

b) Imovina koja se izdvaja iz ostavine

Izdavanje u korist potomka koji su privređivali sa ostaviteljem

Član 35.

(1) Potomci i usvojenici ostaviteljevi koji su živjeli u zajednici sa ostaviteljem, svojim radom, zaradom ili mu na drugi način pomogali u privređivanju, imaju pravo zahtijevati da im se iz ostavine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviteljeve imovine.

(2) Tako izdvojeni dio ne spada u ostavinu i ne uzima se u obzir pri izračunavanju nužnog dijela, niti se uračunava nasljedniku u njegov nasljedni dio.

Izdvajanje predmeta domaćinstva

Član 36.

(1) Nadživjelom bračnom partneru i potomcima ostaviteljevim koji su živjeli sa ostaviteljem u istom domaćinstvu pripadaju predmeti domaćinstva koji služe za zadovoljavanje njihovih svakodnevnih potreba, kao što su pokućstvo, namještaj, posteljina i slično, ali ne ako su ovi predmeti znatnije vrijednosti.

(2) Tako izdvojeni predmeti ne uzimaju se u obzir pri izračunavanju nužnog dijela, niti se uračunavaju nasljedniku u njegov nasljedni dio.

c) Smanjenje raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti i vraćanje poklona zbog povreda nužnog dijela

Povreda nužnog dijela

Pokloni i raspolaganja putem pravnih poslova za slučaj smrti učinjeni u korist nužnih nasljednika

Član 37.

(1) Kad je povrijeđen nužni dio, raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti (testament, ugovor o nasljeđivanju) će se smanjiti, a pokloni će se vratiti ukoliko je potrebno da bi se namirio nužni dio.

(2) Nužni dio je povrijeđen kada ukupna vrijednost raspolaganja ugovorom o nasljeđivanju, testamentom i poklonom prelazi raspoloživi dio.

(3) Pri utvrđivanju ukupne vrijednosti raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti i poklona uzimaju se u račun i oni pokloni i raspolaganja za koja je ostavitelj naredio da se ne uračunavaju nužnom nasljedniku u njegov nasljedni dio.

(4) Od poklona i raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti koja se uračunavaju nužnom nasljedniku u njegov nasljedni dio uzima se u račun pri utvrđivanju ukupne vrijednosti raspolaganja samo onoliko za koliko oni premašuju njegov nužni dio.

Red smanjenja i vraćanja

Član 38.

Kad je povrijeđen nužni dio prvo se smanjuju raspolaganja testamentom, zatim raspolaganja ugovorom o nasljeđivanju, pa ukoliko nužni dio time ne bi bio namiren, vraćaju se pokloni.

Srazmjerno smanjenje raspolaganja testamentom, ugovorom o nasljeđivanju i privilegovani legat

Član 39.

(1) Raspolaganja testamentom smanjuju se u istoj srazmjeri, bez obzira na njihovu prirodu i na njihov obim, i bez obzira da li se nalaze u jednom ili više testamenata, ako iz testamenta ne proizilazi nešto drugo.

(2) Odredba stava 1. ovog člana se primjenjuje i na ugovor o nasljeđivanju.

(3) Ako je ostavitelj ostavio više legata i naredio da se neki legat isplati prije ostalih, taj će se legat smanjiti samo ukoliko vrijednost ostalih legata ne dostiže da se namiri nužni dio.

Srazmjerno smanjenje legata naloženih testamentalnom nasljedniku ili legataru

Član 40.

Testamentarni nasljednik čiji bi nasljedni dio morao biti smanjen da bi se namirio nužni dio, može tražiti srazmjerno smanjenje legata koje treba da isplati, ako iz testamenta ne proizilazi što drugo. Isto važi i za nasljednika po ugovoru o nasljeđivanju i za legataru kome je ostavitelj naložio da iz svog legata nešto isplati.

Red vraćanja poklona

Član 41.

(1) Vraćanje poklona vrši se počev od posljednjeg poklona i ide dalje obrnuto po redu kojima su pokloni učinjeni.

(2) Pokloni učinjeni istovremeno vraćaju se srazmjerno.

Položaj poklonoprимca koji vraća poklon

Član 42.

U pogledu poklonjene stvari koju je dužan da vrati poklonoprимac se smatra kao savjesni posjednik do dana kada je saznao za zahtjev za vraćanje poklona.

Ko može tražiti smanjenje raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti i vraćanje poklona

Član 43.

(1) Smanjenje raspolaganja testamentom, ugovorom o nasljeđivanju i vraćanje poklona kojim je povrijeđen nužni dio mogu tražiti samo nužni nasljednici.

(2) Pravo iz stava 1. ovog člana nasljeđivo je samo ako je nužni nasljednik prije svoje smrti već stavio zahtjev za nužni dio.

Zastarjelost prava na traženje smanjenja raspolaganja pravnim poslovima za slučaj smrti i vraćanje poklona

Član 44.

Smanjenje raspolaganja testamentom može se tražiti u roku od tri godine od proglašenja testamenta, a raspolaganje ugovorom o nasljeđivanju i vraćanje poklona u roku od tri godine od smrti ostaviteljeve odnosno od dana kada je rješenje o njegovom proglašenju za umrlog, odnosno rješenje kojim se utvrđuje njegova smrt postalo pravosnažno.

3. ISKLJUČENJE NUŽNIH NASLJEDNIKA IZ NASLJEĐA I LIŠENJE NUŽNOG DIJELA U KORIST POTOMAKA

a) Isključenje nužnih nasljednika

Razlozi isključenja

Član 45.

(1) Ostavitelj može isključiti iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio:

- 1) ako se on povredom neke zakonske ili moralne obaveze koja proizlazi iz njegova porodičnog odnosa s ostaviteljem teže ogriješio prema ostavitelju,
- 2) ako je namjerno počinio neko teže krivično djelo prema njemu ili njegovom bračnom partneru, djetetu ili roditelju,
- 3) ako je počinio neko od krivičnih djela protiv integriteta Bosne i Hercegovine ili čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,
- 4) ako se odao neradu ili nepoštenu životu.

(2) Isključenje iz nasljedstva može biti potpuno ili djelomično.

Uvjeti za punovažnost isključenja

Član 46.

(1) Ostavitelj koji želi da isključi nasljednika mora to izraziti u testamentu ili u ugovoru o nasljeđivanju na izričit način i navesti razlog za isključenje.

(2) Razlog za isključenje mora postojati u vrijeme sastavljanja testamenta ili ugovora o nasljeđivanju.

(3) U slučaju spora o opravdanosti isključenja dužnost dokazivanja da je isključenje opravdano leži na onome ko se na isključenje poziva.

Posljedice isključenja

Član 47.

Isključenjem nasljednik gubi nasljedna prava u obimu u kome je isključen, a pravo ostalih osoba koje mogu nasljediti ostavitelja određuju se kao daje isključeni umro prije ostavitelja.

b) Lišenje nužnog dijela u korist potomaka

Član 48.

(1) Ako je potomak koji je imao pravo na nužni dio prezadužen ili je rasipnik ostavitelj ga može na izričiti način lišiti u cjelini ili djelimično njegovog nužnog dijela u korist njegovih potomaka.

(2) Ovo lišenje ostaje punovažno samo ako u trenutku otvaranja nasljeđa lišeni ima maloljetne ili punoljetne potomke koji su nesposobni za rad i nemaju nužnih sredstava za život.

(3) Lišeni nasljednik nasljeđuje ostavitelja u dijelu koji nije obuhvaćen lišenjem.

(4) Lišeni nasljednik nasljeđuje ostavitelja i kad pretpostavke za lišenje više ne postoje u času ostaviteljeve smrti.

C. URAČUNAVANJE POKLONA I LEGATA U NASLJEDNI DIO

Uračunavanje poklona zakonskom nasljedniku

Član 49.

(1) Svakom zakonskom nasljedniku uračunava se u nasljedni dio sve što je na bilo koji način dobio na poklon od ostavitelja.

(2) Plodovi i druge koristi koje je nasljednik imao od poklonjene stvari sve do ostaviteljeve smrti ne uračunavaju se.

(3) Poklon se ne uračunava ako je ostavitelj izjavio u vrijeme poklona ili kasnije, ili u testamentu ili u ugovoru o nasljeđivanju, da se poklon neće uračunati u nasljedni dio, ili se iz okolnosti može zaključiti da je to bila volja ostaviteljeva.

(4) Pri tome ostaju u važnosti odredbe o nužnom dijelu, s tim da se nužnom nasljedniku uvijek u vrijednost njegova nužnog dijela uračunavaju pokloni koje je dobio.

Uračunavanje legata zakonskim nasljednicima

Član 50.

(1) Legat ostavljen zakonskom nasljedniku uračunava se u njegov nasljedni dio, osim ako iz testamenta ili iz ugovora o nasljeđivanju proizlazi da je ostavitelj htio da nasljednik dobije legat pored svoga dijela.

(2) Pri uračunavanju vrijede odredbe o nužnom dijelu, s time da se nužnom nasljedniku uvijek u vrijednost njegova nužnog dijela uračunavaju legati koji su mu namijenjeni.

Uračunavanje poklona i legata

Član 51.

(1) Uračunavanje poklona i legata vrši se na taj način što ostali nasljednici dobivaju iz ostavine odgovarajuću vrijednost, a poslije toga ostatak ostavine dijeli se među svim nasljednicima.

(2) Ako dobra koja je ostavitelj imao u trenutku smrti nisu dovoljna da ostali nasljednici dobiju odgovarajuću vrijednost, nasljednik kome se vrši uračunavanje poklona i legata nije dužan da im vrati nešto od onoga što je dobio.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana ostaju važiti odredbe o nužnom dijelu.

Pravo nasljednika kome se poklon ili legat ne uračunava

Član 52.

(1) Kad prema volji ostaviteljevoj poklon ili legat ne treba da se uračunava nasljedniku u njegov nasljedni dio, takav nasljednik zadržava poklon odnosno legat i učestvuje se ostalim nasljednicima u diobi ostavine kao da poklona odnosno legata nije ni bilo.

(2) Kad ima nužnih nasljednika, a prema volji ostaviteljevoj poklon ili legat ne treba da se uračuna nekom nasljedniku u njegov nasljedni dio, taj nasljednik će moći da zadrži poklon odnosno legat u granicama raspoloživog dijela.

Pravo nasljednika koji se odrekao nasljeđa

Član 53.

(1) Nasljednik koji se odrekao nasljeđa zadržava poklon u granicama raspoloživog dijela.

(2) Nasljednik ima pravo da zahtijeva ispunjenje legata samo u granicama raspoloživog dijela.

Pravo vraćanja poklona

Član 54.

(1) Nasljednik ima pravo da poklonjenu mu stvar vrati u ostavinu.

(2) U tom slučaju neće mu se njena vrijednost uračunati u nasljedni dio, a u pogledu troškova koje je učinio za stvar i u pogledu oštećenja koja je pretrpjela, smatrat će se za savjesnog držaoca, ukoliko se ne dokaže njegova nesavjesnost

Određivanje vrijednosti poklona pri uračunavanju

Član 55.

Određivanje vrijednosti poklona pri uračunavanju poklona nasljedniku u nasljedni dio vrši se u skladu sa odredbama člana 33. ovog zakona.

Poklon u vidu osiguranja

Član 56.

Vrijednost poklona u vidu osiguranja određuje se u skladu sa odredbama člana 34. ovog zakona.

Troškovi izdržavanja nasljednika

Član 57.

(1) Ono što je potrošeno na izdržavanje nasljednika i na njegovo obavezno školovanje neće se uračunati u njegov nasljedni dio.

(2) Da li će se izdaci koje je ostavitelj učinio za dalje školovanje nasljednika uračunati u njegov nasljedni dio i u kojoj mjeri, odlučit će sud na zahtjev nasljednika prema okolnostima, uzimajući u obzir naročito vrijednost ostavine i troškova školovanja i osposobljavanja za samostalan život ostalih nasljednika.

Uobičajeni manji pokloni

Član 58.

Uobičajeni manji pokloni ne uračunavaju se u nasljedni dio.

Član 59.

(1) Pokloni učinjeni osobi umjesto koje nasljednik dolazi na nasljeđe usljed smrti te osobe ili usljed njegovog odricanja od nasljeda, uračunavaju se i u nasljedni dio.

(2) Pokloni učinjeni osobi umjesto koje nasljednik dolazi na nasljeđe zbog nedostojnosti te osobe, ili zbog njenog isključenja iz nasljeda ili zbog lišenja nužnog dijela, ne uračunavaju se nasljedniku u nasljedni dio.

Uračunavanje nasljednikovog duga ostavitelju

Član 60.

Nasljedniku se uračunava u njegov dio ono što je dugovao ostavitelju.

Zahtjev za uračunavanje

Član 61.

Zahtjev da se u nasljedni dio jednog nasljednika uračunaju pokloni i legati, mogu podnositi samo njegovi sunasljednici, odnosno nasljednici sunasljednika.

III- NASLJEĐIVANJE NA OSNOVU TESTAMENTA

A. UVJETI ZA PUNOVAŽNOST TESTAMENTA

Sposobnost za sačinjavanje testamenta

Član 62.

(1) Testament je strogo osobni akt koji može sastaviti svaka osoba sposobna za rasuđivanje koja je navršila 15 godina života.

(2) Testament je ništav ako u vrijeme njegovog sastavljanja zavještalcu nije imao 15 godina života ili ako nije bio sposoban za rasuđivanje. Ako se ne dokaže suprotno, smatrat će se da je zavještalcu u trenutku sastavljanja testamenta bio sposoban za rasuđivanje. Zavještalcu nije bio sposoban za rasuđivanje ako u tom trenutku nije bio u stanju shvatiti značenje svojeg očitovanja i njegove posljedice, ili nije bio u stanju vladati svojom voljom toliko da postupa u skladu s tim znanjem.

(3) Gubitak sposobnosti za rasuđivanje koji bi nastupio pošto je testament sačinjen ne utiče na njegovu punovažnost.

Ništavnost testamenta

Član 63.

(1) Ništav je testament ako je zavještalc bio nesposoban za rasuđivanje, ili nije imao 15 godina, ili je bio natjeran prijetnjom, ili prinudom da ga sastavi ili se odlučio da ga sačini usljed toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi.

(2) Prijetnja, prinuda ili prevara povlači ništavnost testamenta i kad potiče od treće osobe.

(3) Raspolaganja testamentom su ništavna i kad postoji zabluda o činjenicama koje su pobudile zavještioaca da učini ta raspolaganja.

(4) Ako su samo neke odredbe testamenta unesene u testament pod prijetnjom ili prinudom, usljed prevare, ili u zabludi, ništave su samo te odredbe.

Član 64.

(1) Poništenje testamenta ili pojedinih njegovih odredaba iz razloga utvrđenih u čl. 62. i 63. ovog zakona može tražiti samo osoba koja ima pravni interes, i to u roku od jedne godine od kada je doznala za postojanje uzroka ništavnosti, a najkasnije za deset godina od proglašenja testamenta.

(2) Rok od jedne godine, ne može početi da teče prije proglašenja testamenta.

(3) Poništenje testamenta prema nesavjesnoj osobi može se tražiti za 20 godina od proglašenja testamenta.

Forma testamenta kao uvjet za njegovu punovažnost

Član 65.

(1) Punovažan je onaj testament koji je sačinjen u formi i pod uvjetima predviđenim zakonom.

(2) Poništenje testamenta zbog nedostatka forme može tražiti poslije otvaranja nasljeđa samo osoba koje ima pravni interes i to u roku od jedne godine od kada je saznala za testament, a najdalje za deset godina od proglašenja testamenta.

(3) Rok od jedne godine ne može početi da teče prije proglašenja testamenta.

B. OBLICI TESTAMENTA

Svojeručni testament

Član 66.

(1) Testament je punovažan ako ga je zavještalc napisao svojom rukom i ako ga je potpisao.

(2) Za punovažnost svojeručnog testamenta nije nužno da je u njemu naznačen datum kada je sačinjen, ali je poželjno da datum bude naznačen.

Pismeni testament pred svjedocima

Član 67.

(1) Zavještalc koji zna da čita i piše može sačiniti testament na taj način što će ispravu koju je neko drugi sastavio svojeručno potpisati u prisustvu dva svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegov testament.

(2) Svjedoci će se potpisati na samom testamentu, a poželjno je da se naznači njihovo svojstvo svjedoka, kao i druge okolnosti koje bi mogle koristiti njihovom lakšem pronalaženju.

Sudski testament

Član 68.

(1) Testament može zavještaocu sačiniti po njegovom kazivanju sudija nedležnog suda koji će prethodno utvrditi identitet zavještaoca.

(2) Pošto zavještalc ovakav testament pročita i potpiše, sudija će potvrditi na samom testamentu da ga je zavještalc u njegovom prisustvu pročitao i potpisao.

Sudski testament ako zavještalc nije u stanju da ga pročita

Član 69.

(1) U slučaju da zavještalc nije u stanju da pročita testament koji mu je sačinio sudija, sudija će ga pročitati zavještaocu u prisustvu dva svjedoka.

(2) Zavještalc će zatim u prisustvu dva svjedoka potpisati testament ili staviti na njega otisak prsta pošto izjavi da je to njegov testament.

(3) Svjedoci će se potpisati na testamentu.

(4) Sudija će na testamentu potvrditi da su sve ove radnje izvršene.

Notarski testament

Član 70.

Testament može zavještaocu sačiniti notar u formi notarski obrađene isprave.

Predaja testamenta na čuvanje

Člana 71.

(1) Zavještalc može svoj testament sam čuvati, ili ga povjeriti na čuvanje kojoj drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi.

(2) Ako zavještalc želi povjeriti svoj testament na čuvanje sudu, notaru ili u inozemstvu konzularnom, odnosno diplomatsko-konzularnom predstavniku Bosne i Hercegovine, taj ga je dužan primiti na čuvanje bez obzira ko je tetament sastavio, te postupiti pritom po pravilima ovoga zakona, odnosno zakona koji uređuje notarsku službu.

Sačinjavanje pismenog testamenta pred svjedocima i sudskog testamenta

Član 72.

(1) Pri sačinjavanju pismenog testamenta pred svjedocima i sudskog testamenta svjedoci mogu biti punoljetne osobe koje nisu lišena poslovne sposobnosti i koje znaju čitati i pisati, a kod sudskog testamenta i koje razumiju jezik na kome je testament sačinjen.

(2) Ne mogu biti svjedoci pri sačinjavanju pismenog testamenta pred svjedocima i sudskog testamenta, niti testament sačiniti po kazivanju zavještaoca u svojstvu sudije: potomci zavještaoca, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci i usvojitelji, njegovi srodnici u pobočnoj liniji do četvrtog stepena zaključno, bračni partneri svih ovih osoba i bračni partner zavještaoca.

Raspolaganje u korist sudije, svjedoka i njihovih bližih srodnika

Član 73.

Ništave su odredbe testamenta kojima se ostavlja nešto sudiji koji je testament sačinio, svjedocima pri njegovom sačinjavanju, kao i precima, potomcima, braći i sestrama i bračnim partnerima ovih osoba.

Testament sačinjen pred konzularnim ili diplomatskim predstavnikom u inostranstvu

Član 74.

Testament može sačiniti državljaninu Bosne i Hercegovine u inostranstvu, po odredbama koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta, konzularni predstavnik ili diplomatski predstavnik koji vrši konzularne poslove.

Testament sačinjen na bosanskohercegovačkom brodu i u avionu

Član 75.

(1) Na bosanskohercegovačkom brodu i u avionu testament može sačiniti zapovjednik broda odnosno aviona, po odredbama koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta.

(2) Testament koji je sačinjen na bosanskohercegovačkom brodu odnosno u zrakoplovu prestaje da važi po isteku 30 dana nakon povratka zavještaoca u Bosnu i Hercegovinu.

Testament sačinjen za vrijeme mobilizacije ili rata

Član 76.

(1) Za vrijeme mobilizacije ili rata može, po odredbama koje važe za sačinjavanje sudskog testamenta, sačiniti testament osobi na vojnoj dužnosti zapovjednik čete ili drugi starješina njenog ili višeg ranga, ili koja druga osoba u prisustvu kojeg od ovih starješina, kao i svaki starješina odvojenog odjeljenja.

(2) Ovako sačinjen testament prestaje važiti po isteku 60 dana po završetku rata, a ako je zavještalc ranije ili kasnije demobilisan po isteku 30 dana od demobilisanja.

Usmeni testament

Član 77.

(1) Zavještalc može izjaviti svoju posljednju volju usmeno pred dva svjedoka samo ako usljed izuzetnih prilika nije u mogućnosti da sačini pismeni testament.

(2) Usmeni testament prestaje da važi po isteku 30 dana od prestanka izuzetnih prilika u kojima je sačinjen.

Svjedoci pri sačinjavanju usmenog testamenta

Član 78.

Pri sačinjavanju usmenog testamenta mogu biti svjedoci samo osobe koje mogu biti svjedoci pri sačinjavanju sudskog testamenta, ali ne moraju znati čitati i pisati.

Dužnost svjedoka usmenog testamenta

Član 79.

(1) Svjedoci pred kojima je zavještalc usmeno izjavio svoju posljednju volju dužni su da bez odlaganja stave napismeno izjavu zavještaoca i da je što prije predaju sudu, ili da je usmeno ponove pred sudom iznoseći i kad, gdje i u kojim prilikama je zavještalc izjavio svoju posljednju volju.

(2) Izvršenje ove dužnosti nije uvjet za punovažnost usmenog testamenta

Raspolaganje usmenim testamentom u korist svjedoka i njihovih bližih srodnika

Član 80.

Ništave su odredbe usmenog testamenta kojima se ostavlja nešto svjedocima pri njegovom sačinjavanju, njihovim bračnim partnerima, njihovim precima, njihovim

potomcima, njihovim srodnicima u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva zaključno i bračnim partnerima svih ovih osoba.

Dokazivanje uništenog, sakrivenog i izgubljenog ili zaturenog testamenta

Član 81.

Testament uništen slučajem ili radnjom neke druge osobe, izgubljen, sakriven ili zaturen, poslije smrti zavještaoca ili prije njegove smrti, ali bez njegovog znanja, proizvest će dejstva punovažnog testamenta ako zainteresirana osoba dokaže da je testament postojao, da je uništen, izgubljen, sakriven ili zaturen, da je bio sačinjen u formi propisanoj u zakonu i ako dokaže sadržaj onog dijela testamenta na koji se poziva.

C - MEĐUNARODNI TESTAMENT

Punovažnost međunarodnog testamenta

Član 82.

(1) Međunarodni testament je punovažan u pogledu forme, bez obzira na mjesto gdje je napravljen, gdje se nalaze dobra, državljanstvo, prebivalište ili boravište zavještaoca, ako je napravljen u formi međunarodnog testamenta, saglasno odredbama čl. 84. do 87. ovog zakona.

(2) Ništavost međunarodnog testamenta iz stava 1. ovog člana ne utječe na njegovu eventualnu punovažnost u pogledu forme kao testamenta druge vrste.

Član 83.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na formu testamentarnih odredaba koje su u istom pismenu sačinile dvije ili više osoba.

Forma međunarodnog testamenta

Član 84.

(1) Međunarodni testament mora biti napravljen u pismenoj formi.

(2) Zavještalcu ne mora svojeručno napisati međunarodni testament.

(3) Međunarodni testament može biti napisan na bilo kom jeziku, rukom ili na neki drugi način.

Član 85.

(1) U prisustvu dva svjedoka i osobe ovlaštene za međunarodni testament, zavještalcu izjavljuje da je pismeno njegov testament i da je upoznat sa njegovim sadržajem.

(2) Zavještalcu nije dužan da sa sadržajem međunarodnog testamenta upozna svjedoka niti ovlaštenu osobu.

Potpisi na međunarodnom testamentu

Član 86.

(1) U prisustvu svjedoka i ovlaštene osobe, zavještalcu potpisuje međunarodni testament ili, ako ga je prethodno potpisao, priznaje i potvrđuje potpis za svoj.

(2) Ako zavještalcu nije u stanju da se potpiše, saopštiti će razlog ovlaštenoj osobi koja će to zabilježiti na međunarodnom testamentu.

(3) Osim toga, zakon prema kojem određena osoba sačinjava međunarodni testament, može ovlastiti zavještaoca da zatraži da ga druga osoba, u njegovo ime, potpiše na testamentu.

(4) Svjedoci i ovlaštena osoba u prisustvu zavještaoca, stavljaju istovremeno svoje potpise na međunarodni testament.

Član 87.

(1) Potpisi se moraju staviti na kraju međunarodnog testamenta.

(2) Ako se međunarodni testament sastoji od više listova, svaki list mora da potpiše zavještalcu ili ako on nije u stanju da potpiše, druga osoba u njegovo ime, ili, ako ja nema, ovlaštena osoba.

(3) Svaki list mora biti obilježen brojem.

Datum međunarodnog testamenta

Član 88.

(1) Datum međunarodnog testamenta je datum pod kojim ga je potpisala ovlaštena osoba.

(2) Ovaj datum mora biti stavljen na kraju međunarodnog testamenta od strane ovlaštene osobe.

Izjava o čuvanju međunarodnog testamenta

Član 89.

(1) Ako ne postoji obavezan propis o čuvanju međunarodnog testamenta, ovlaštena osoba, upitat će zavještaoca da li želi da da izjavu u pogledu čuvanja međunarodnog testamenta.

(2) U tom slučaju, i na izričit zahtjev zavještaoca, mjesto gdje on ima namjeru da čuva međunarodni testament zabilježit će se u potvrdi predviđenoj u članu 90. ovog zakona.

Potvrda međunarodnog testamenta

Član 90.

Ovlaštena osoba priložit će međunarodnom testamentu potvrdu u skladu sa odredbama člana 91. ovog zakona kojim se utvrđuje da su poštovane obaveze propisane ovim zakonom.

Član 91.

Potvrda koju izdaje ovlaštena osoba sastavlja se u sljedećoj formi:

POTVRDA (KONVENCIJA OD 26.OKTOBRA 1973.GODINE)

1.
Ja _____

_____ (ime adresa i zvanje) osoba, ovlaštena za sastavljanje međunarodnog testamenta.

2. potvrđujem da je _____ u _____
(datum) (mjesto)

3.
(zavještalc) _____

_____ (ime, adresa, datum i mjesto rođenja) u mom prisustvu i u prisustvu svjedoka

4.
a) _____

_____ (ime adresa, datum i mjesto rođenja)

b) _____

_____ (ime adresa, datum i mjesto rođenja)

izjavio da je priložena isprava njegov/njen testament te da je upoznat/a sa njegovim sadržajem.

5. Osim toga potvrđujem da je:

6. a) u mom prisustvu i u prisustvu svjedoka:

1. zavještalc potpisao testament ili priznao i potvrdio kao svoj već stavljeni potpis;

2. pošto je zavještalc izjavio da nije u mogućnosti da sam potpiše svoj testament iz sljedećih razloga

-zabilježio sam ovu činjenicu na testamentu
-potpis _____ je
stavio _____
(ime i adresa)

7. b) Svjedoci i ja osobno potpisali smo testament;

8. c) Svaki list testamenta potpisan je od _____ i obilježen brojem;

9. d) Uvjerio sam se u indentitet zavještaoca i gore navedenih svjedoka;

10.e) Svjedoci su ispunjavali uvjete predviđene zakonom po kome sam sastavio testament;

11.f) Zavještalc je želio da dâ sljedeću izjavu u pagledu čuvanja testamenta:

12;

MJESTO

13.

DATUM

14.

POTPIS i eventualno

PEČAT

(Dopuniti ako je potrebno)

Član 92.

Ovlaštena osoba čuva jedan primjerak potvrde, a drugi predaje zavještaocu.

Član 93.

Osim ako se protivno ne dokaže, potvrda ovlaštene osobe uzima se kao dovoljan dokaz formalne punovažnosti pismena kao međunarodnog testamenta u smislu ovog zakona.

Član 94.

Nepostojanje ili nepravilnost potvrde ne utječe na formalnu punovažnost međunarodnog testamenta napravljenog u skladu sa ovim zakonom.

Opozivanje međunarodnog testamenta

Član 95.

Međunarodni testament podliježe redovnim propisima o opozivanju testamenta.

Sastavljanje i čuvanje međunarodnog testamenta

Član 96.

(1) Ovlaštena osoba za sastavljanje međunarodnog testamenta, u smislu ovog zakona, je sudija općinskog suda, konzularni predstavnik ili diplomatski predstavnik Bosne i Hercegovine koji vrši konzularne poslove, notar i zapovjednik bosanskohercegovačkog broda odnosno zrakoplova.

(2) Zavještalcu može međunarodni testament ostaviti na čuvanje kod općinskog suda ili notara.

(3) U tom slučaju sudija će narediti da se testament stavi u poseban omot i zapečati.

Svjedoci i tumači međunarodnog testamenta

Član 97.

(1) Pri sačinjavanju međunarodnog testamenta svjedoci mogu biti punoljetne osobe koje nisu lišene poslovne sposobnosti i koje razumiju jezik na kome je zavještalcu izjavio da je pismeno njegov testament i da je upoznat sa njegovim sadržajem.

(2) Ne mogu biti svjedoci pri sačinjavanju međunarodnog testamenta: potomci zavještaoca, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci usvojitelji, njegovi srodnici u pobočnoj liniji do četvrtog stepena zaključno, bračni partneri svih ovih osoba i bračni partner zavještaoca.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana shodno se primjenjuju i na tumače.

Tumačenje odredaba međunarodnog testamenta

Član 98.

U vezi sa tumačenjem i primjenom odredaba ovog zakona, vodit će se računa o njegovom međunarodnom obilježju i potrebi njegovog jednoobraznog tumačenja.

D. SADRŽAJ TESTAMENTA

Određivanje nasljednika

Član 99.

(1) Zavještalcu može testamentom odrediti jednog ili više nasljednika.

(2) Nasljednik na osnovu testamenta je osoba koju je zavještalcu odredio da naslijedi cjelokupnu njegovu imovinu, ili dio imovine određen prema cijeloj imovini.

(3) Nasljednikom će se smatrati i osoba kojoj su testamentom ostavljeni jedna ili više određenih stvari ili prava, ako se utvrdi da je volja zavještaca bila da mu ta osoba bude nasljednik.

Supstitucije

Član 100.

(1) Zavještalcu može odrediti testamentom osobu kojoj će pripasti nasljedstvo ako određeni nasljednik umre prije njega, ili se odrekne nasljeđa, ili bude nedostojan da naslijedi.

(2) Odredba stava 1. ovog člana važi i za legate.

(3) Zavještalcu ne može odrediti nasljednika svome nasljedniku ni legataru.

Ostavljanje legata

Član 101.

Zavještalcu može testamentom ostaviti jedan ili više legata.

Raspolaganje u dozvoljene svrhe i osnivanje zadužbine

Član 102.

(1) Zavještalcu može testamentom narediti da se neka stvar ili pravo ili dio ostavine ili cijela ostavina upotrijebi za postizanje neke dozvoljene svrhe.

(2) Ako je zavještalcu naredio osnivanje zadužbine i odredio sredstva za postizanje njenog cilja zadužbina nastaje kada dobije odobrenje nadležnog organa.

Tereti i uvjeti

Član 103.

(1) Zavještalcu može opteretiti nekom dužnošću osobu kojoj ostavlja neku korist iz ostavine.

(2) Zavještalcu može u pojedinim odredbama testamenta postaviti uvjete ili rokove.

(3) Nemogući, nedozvoljeni i nemoralni uvjeti i tereti, kao i oni koji su nerazumljivi ili protivrječni, smatraju se kao da ne postoje.

Određenost nasljednika i drugih korisnika

Član 104.

Nasljednici, legatari i druge osobe kojima su testamentom ostavljene neke koristi, dovoljno su određeni ako testament sadrži podatke na osnovu kojih se može utvrditi ko su oni.

Tumačenje testamenta

Član 105.

(1) Odredbe testamenta tumače se prema pravoj namjeri zavještaoca.

(2) U slučaju sumnje odredbe testamenta imaju se tumačiti tako da se primjeni ono što je povoljnije za testamentarnog nasljednika, a ne zakonskog nasljednika.

(3) U slučaju sumnje o pravoj zavještaočevoj namjeri odredbe testamenta imaju se tumačiti tako da se primijeni ono što je povoljnije za osobu kojoj je testamentom naložena neka obaveza.

E. LEGATI

Sadržaj legata

Član 106.

(1) Ostavitelj može ostaviti testamentom jednu ili više određenih stvari ili neko pravo određenoj osobi, ili naložiti nasljedniku ili kojoj drugoj osobi kojoj nešto ostavlja, da iz onoga što je ostavljeno da neku stvar određenoj osobi, ili da joj isplati sumu novca, ili da je oslobodi nekog duga, ili da je izdržava ili uopće da u njenu korist nešto učini ili da se uzdrži od nečega ili da nešto trpi.

(2) Takvim zavještanjem se po pravilu, ne postavlja nasljednik.

(3) Takvo zavještanje naziva se legatom, a osoba kojoj je legatom nešto namijenjeno naziva se legatar.

(4) Odredbe st. 1. do 3. ovog člana i odredbe čl. 107. do 115. ovog zakona se primjenjuju i na ugovor o nasljeđivanju.

Obaveza izvršenja legata

Član 107.

(1) Na osnovu izvršenja testamenta legatar ima pravo tražiti izvršenje legata od osobe kojoj je testamentom naloženo da legat izvrši.

(2) Ako je izvršenje legata naloženo više osoba, svaka osoba odgovara srazmjerno dijelu ostavine koji dobija, osim ako se iz testamenta može zaključiti da je zavještalac htio da ove osobe za izvršenje legata odgovaraju na drugi način.

(3) Ako je zavještalac propustio odrediti ko je dužan da izvrši legat, obaveza izvršenja važi na svim zakonskim i testamentalnim nasljednicima, srazmjerno njihovim nasljedničkim dijelovima.

Isplata povjeritelja prije legata

Član 108.

Povjeritelji zavještaočevi imaju pravo da se naplate prije legatara.

Smanjenje legata i tereta

Član 109.

(1) Nasljednik nije dužan da izvrši u cjelini legate čija vrijednost premašuje vrijednost onog dijela naslijeđene imovine kojim je zavještalc mogao slobodno raspolagati.

(2) Isto važi za legatara, ako vrijednost legata ili tereta koje treba da izvrši premašuje vrijednost njegovog legata.

(3) U tim slučajevima svi legati i tereti smanjuju se u istoj srazmjeri ako zavještalc nije drugačije odredio.

Pravo legata kad dužnik legata ne naslijedi

Član 110.

Legatar ima pravo da traži izvršenje legata i kad je osoba kojoj je po testamentu bila dužna da izvrši legat umrla prije zavještaoca, ili se odrekla nasljeđa, ili je nedostojna da naslijedi.

Predstavnik prava legatara

Član 111.

(1) Važenje legata prestaje ako legatar umre prije zavještaoca, ili se odrekne legata, ili je nedostojan.

(2) U slučajevima iz stava 1. ovog člana predmet legata (član 106.) ostaje osobi koja je bila dužna da ga izvrši, ako iz samog testamenta ne proizlazi kakva druga namjera zavještaočeva.

Član 112.

Važenje legata prestaje i kad je zavještalc otuđio ili potrošio predmet legata ili je taj predmet inače prestao da postoji za života zavještaočeva, ili je slučajno propao poslije njegove smrti.

Odgovornost legatara za dugove zavještaoca

Član 113.

(1) Legatar ne odgovara za dugove zavještaoca.

(2) Izuzetno, zavještalcu može narediti da legatar odgovara za sve ili pojedine njegove dugove, ili dio duga, ali samo u granicama vrijednosti legata.

Legat ostavljen povjereniku

Član 114.

Kad je zavještalcu ostavio legat svom povjereniku, ovaj ima pravo da pored izvršenja legata traži i izvršenje svoje tražbine, ako iz testamenta ne proizlazi da je namjera zavještaločeva bila drukčija.

Zastarijevanje prava na izvršenje legata

Član 115.

Pravo na izvršenje legata zastarijeva za godinu dana od dana kad je legatar saznao za svoje pravo i bio ovlašten da traži izvršenje legata, a najkasnije u roku od pet godina od dana kad je mogao zahtijevati izvršenje legata.

F. IZVRŠIOCI TESTAMENTA

Određivanje izvršitelja testamenta

Član 116.

(1) Zavještalcu može testamentom odrediti jednu ili više osoba za izvršitelje testamenta. Izvršitelj testamenta može biti svaka poslovno sposobna osoba.

(2) Osoba određena za izvršitelja testamenta ne mora se primiti te dužnosti.

Dužnosti izvršitelja testamenta

Član 117.

(1) Ako zavještalcu nije što drugo htio, dužnost je izvršitelja testamenta naročito: da se stara o čuvanju ostavine, da njome upravlja, da se stara o isplati dugova i legata, i uopće da se stara da testament bude izvršen onako kako je zavještalcu htio.

(2) Ako ima više izvršilaca testamenta oni vrše zajedno povjerene im dužnosti, osim ako je zavještalcu drukčije odredio.

Polaganje računa i nagrada izvršitelju

Član 118.

(1) Izvršitelj testamenta dužan je položiti sudu račun o svom radu.

(2) Izvršitelj ima pravo na naknadu troškova i na nagradu za svoj trud koja će mu se isplatiti na teret raspoloživog dijela ostavine, a prema odluci suda.

Opozivanje izvršitelja testamenta

Član 119.

Sud može po prijedlogu ili službenoj dužnosti, opozvati izvršitelja testamenta, ako njegov rad nije u skladu sa voljom zavještaoca ili sa zakonom.

G. OPOZIVANJE TESTAMENTA

Izričito opozivanje testamenta

Član 120.

(1) Zavještalcu može uvijek opozvati testament u cjelini ili djelimičnom izjavom datoj u formi u kojoj se po zakonu može sačiniti testament.

(2) Zavještalcu može opozvati pismeni testament i uništenjem pismena.

(3) U svemu ostalom se u pogledu valjanosti opoziva testamenta primjenjuju na odgovarajući način pravila o valjanosti testamenta.

Odnos ranijeg i kasnijeg testamenta

Član 121.

(1) Ako se kasnijim testamentom izričito ne opozove raniji testament, odredbe ranijeg testamenta ostaju na snazi ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama kasnijeg testamenta.

(3) Ako je zavještalcu uništio kasniji testament raniji testament ponovo dobija snagu, osim ako se dokaže da zavještalcu to nije htio. Isto vrijedi i u slučaju da je opozvao opoziv testamenta.

Raspolaganje zavještanom stvari ili pravom

Član 122.

Svako kasnije raspolaganje zavještaoca određenom stvari ili pravom koje je bio nekome zavještao ima za posljedicu opozivanje zavještanja te stvari ili prava.

Prestanak braka

Član 123.

Raspolaganja zavještaoca u korist svog bračnog partnera smatrat će se opozvanima ako je brak prestao na osnovu pravomoćne presude nakon što je testament sastavljen, osim ako je ostavitelj drukčije odredio svojim testamentom.

H. REGISTAR TESTAMENATA I DRUGIH NASLJEDNOPRAVNIH POSLOVA

Član 124.

(1) Činjenica da je sastavljen, pohranjen, opozvan te proglašen neki testament evidentira se u registru testamentata i drugih nasljednopравnih poslova (u daljem tekstu: Registar).

(2) Registar iz stava 1. ovog člana vodi Notarska komora Federacije Bosne i Hercegovine po pravilima koja će posebnim pravilnikom propisati federalni ministar pravde.

(3) U Registar podatke iz stava 1. ovog člana dužni su dostaviti:

- 1) nadležni sudovi,
- 2) notari,
- 3) diplomatsko konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine.

(4) U Registar podatke iz stava 1. ovog člana mogu dostaviti i druge osobe koje su sačinile testament.

(5) Registar je javni upisnik iz kojega se podaci prije smrti ostavitelja ne mogu nikome staviti na raspolaganje, osim ostavitelju ili osobi koju je on za to posebno ovlastio na osnovu notarski ovjerene punomoći.

(6) U Registar se evidentira i činjenica da je sklopljen, pohranjen te opozvan/raskinut ugovor o nasljeđivanju iz člana 126. ovog zakona, kao i ugovor o odricanju od nasljeđa koje nije otvoreno iz člana 167. ovog zakona.

(7) Činjenica da testament, ugovor o nasljeđivanju i ugovor o odricanju od nasljeđa koji nije otvoreno nisu evidentirani u Registru, niti bilo gdje posebno pohranjeni ne šteti njihovoj valjanosti.

IV – NASLJEDNO-PRAVNI UGOVORI

A. UGOVOR O NASLJEĐIVANJU I O BUDUĆEM NASLJEDSTVU ILI LEGATU

Ništavost ugovora o nasljeđivanju

Član 125.

Ništav je ugovor kojim neko ostavlja svoju ostavinu ili njen dio svome saugovaraču ili trećoj osobi.

Ugovor o nasljeđivanju između bračnih ili vanbračnih partnera

Član 126.

(1) Izuzetno od odredbe člana 125. ovog zakona dozvoljeno je zaključivanje ugovora o nasljeđivanju između bračnih ili vanbračnih partnera koji žive u bračnoj ili vanbračnoj zajednici.

(2) Ugovor o nasljeđivanju mogu zaključiti i budući bračni partneri, a dejstva ugovora su odložena do zaključenja braka.

(3) Ugovor o nasljeđivanju je strogo osobni akt koji mogu zaključiti samo potpuno poslovno sposobne osobe.

Sadržaj ugovora o nasljeđivanju

Član 127.

(1) Ugovorom o nasljeđivanju se ugovorne strane međusobno određuju za nasljednike ili jedna strana drugu određuje za svog nasljednika što ova strana prihvata.

(2) Ugovorom može biti obuhvaćena cijela imovina ili njen dio, sadašnja kako i buduća imovina.

(3) Zaključenjem ovog ugovora nije ograničena mogućnost raspolaganja imovinom za života. Ukoliko su predmet ugovora nepokretne stvari u zemljišnoj knjizi se može izvršiti zabilježba zabrane otuđenja ili opterećenja.

Forma ugovora o nasljeđivanju

Član 128.

Ugovor o nasljeđivanju se zaključuje u formi notarski obrađene isprave. Obaveza je notara da stranke pouči o svim nasljednopravnim posljedicama ugovora o nasljeđivanju kao i mogućnostima njegovog raskida ili opoziva.

Odnos prema drugim osnovama pozivanja na nasljeđe

Član 129.

(1) Ukoliko je zaključen ugovor o nasljeđivanju taj ugovor ima prednost pred nasljeđivanjem po osnovu testamenta ili zakona.

(2) Ugovorom iz stava 1. ovog člana se ne može otkloniti primjena odredaba o nužnom nasljeđivanju.

Prestanak ugovora o nasljeđivanju

Član 130.

(1) Ugovor o nasljeđivanju stranke mogu raskinuti sporazumom, koji mora biti u formi notarski obrađene isprave.

(2) Ukoliko brak prestane razvodom ili poništenjem odnosno ako prestane vanbračna zajednica prestaje i ugovor o nasljeđivanju, osim ako u samom ugovoru nije određeno drugačije.

(3) Jednostrani raskid ili opoziv ugovora o nasljeđivanju nije dopušten, osim ako je zakonom drugačije određeno.

(4) Jedna ugovorna strana može pobijati ugovor o nasljeđivanju ukoliko su pri njegovom zaključivanju postojale mane volje.

Jednostrani raskid ili opoziv ugovora

Član 131.

(1) Ukoliko je nasljeđivanje jedne strane ugovorom o nasljeđivanju bilo uvjetovano ispunjenjem obaveze druge strane, ugovor se zbog neizvršenja može jednostrano raskinuti po općim pravilima obligacionog prava.

(2) Ako su nakon zaključenja ugovora o nasljeđivanju na strani jedne ugovorne strane ispunjenje pretpostavke za isključenje iz nasljeđivanja ili i prije toga, a druga ugovorna strana za to nije znala, druga ugovorna strana može u zakonom propisanoj formi izvršiti isključenje iz nasljeđa, čime se smatra da je izvršila opoziv svojih raspolaganja u ugovoru o nasljeđivanju, osim ako prilikom isključenja izričito ne odredi da se isključenje ne odnosi na dio obuhvaćen ugovorom o nasljeđivanju.

(3) Jednostrani opoziv mora biti učinjen u formi notarski obrađene isprave i saopćen drugoj strani, inače ne proizvodi dejstvo.

(4) Osoba koja je nedostojna za nasljeđivanje ne može steći ništa ni na osnovu ugovora o nasljeđivanju. Prava druge ugovorne strane ostaju nepromijenjena.

Evidentiranje u registar

Član 132.

Notar koji je sačinio ugovor o nasljeđivanju kao i njegov raskid odnosno opoziv je dužan o tome dostaviti podatke u Registar shodno odredbama člana 124. ovog zakona.

Ništavost ugovora o budućem nasljedstvu ili legatu

Član 133.

(1) Ništav je ugovor kojim neko otuđuje nasljedstvo kome se nada, kao i svaki ugovor o nasljedstvu treće osobe koja je još u životu.

(2) Ništav je isto tako i ugovor o legatu ili kojoj drugoj koristi kojom se jedan ugovarač nada iz nasljedstva koje još nije otvoreno.

Ništavost ugovora o sadržaju testamenta

Član 134.

Ništav je ugovor kojim se neko obavezuje da unese neku odredbu u svoj testament, ili da je ne unese, da opozove neku odredbu iz svog testamenta ili da je ne opozove.

B. USTUPANJE I RASPODJELA IMOVINE ZA ŽIVOTA

Uvjeti za punovažnost ustupanja i raspodjele imovine za života

Član 135.

Predak može pravnim poslom među živima ustupiti i razdijeliti svoju imovinu svojoj djeci i drugim svojim potomcima.

Uvjet valjanosti sporazuma

Član 136.

(1) Ustupanje i raspodjela imovine u smislu odredaba člana 135. ovog zakona punovažni su samo ako su se s tim saglasili sva djeca i drugi potomci ustupiočevi koji će po zakonu biti pozvani da naslijede njegovu ostavinu.

(2) Ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života mora biti sastavljen u formi notarski obrađene isprave.

(3) Potomak koji nije dao saglasnost može je dati naknadno, u istoj formi.

(4) Ustupanje i raspodjela imovine ostaju punovažni ako je potomak koji se nije saglasio umro prije ostavitelja, a nije ostavio svojih potomaka, ili se odrekao nasljeđa, ili je isključen iz nasljeđa, ili je nedostajan.

Predmet ustupanja i raspodjele imovine

Član 137.

(1) Ustupanjem i raspodjelom može biti obuhvaćena samo ustupiteljeva imovina koja postoji u vrijeme sklapanja ugovora, bilo cjelokupna ili samo jedan njen dio.

(2) Ništava je odredba kojom bi bilo predviđeno kako će se raspodijeliti imovina koja se bude zatekla u zaostavštini ustupiteljevoj.

Ustupljena imovina ne ulazi u ostavinu

Član 138.

(1) Kad predak koji je za života izvršio ustupanje i raspodjelu svoje imovine (ustupitelj) umre, njegovu ostavinu sačinjavat će samo ona njegova imovina koja nije obuhvaćena valjanim ustupanjem i raspodjelom, kao i dobra koja je naknadno stekao.

(2) Obaveza je notara da stranke pouči o nasljednopravnim posljedicama iz stava 1. ovog člana i u ispravi naznači da je tako postupljeno.

Ustupljeni dijelovi imovine kao poklon

Član 139.

(1) Ako se sa ustupanjem i raspodjelom nije saglasio koji od nasljednika, dijelovi imovine koji su ustupljeni ostalim nasljednicima smatraju se kao pokloni i sa njima će se poslije smrti pretka postupiti kao sa poklonima učinjenim nasljednicima.

(2) Na isti način postupit će se i ako se ustupitelju poslije ustupanja i raspodjele izvršenih sporazumno sa svim nasljednicima rodi dijete, ili se pojavi nasljednik koji je bio proglašen za umrlog.

Zadržavanje prava prilikom ustupanja i raspodjele

Član 140.

(1) Prilikom ustupanja i raspodjele ustupitelj može za sebe ili za svog bračnog partnera, ili kao za koju drugu osobu zadržati pravo plodouživanja, pravo upotrebe ili pravo stanovanja na svim ustupljenim stvarima, ili na nekim od njih, ili ugovoriti doživotnu rentu u naturi ili novcu, ili doživotno izdržavanje ili kakvu drugu naknadu.

(2) Ako su pravo plodouživanja, pravo upotrebe, pravo stanovanja, doživotna renta ili doživotno izdržavanje ugovoreni za ustupitelja i njegovog bračnog partnera zajedno, u slučaju smrti jednog od njih, to pravo ili renta ili doživotno izdržavanje pripada u cjelini preživjelom bračnom partneru do njegove smrti, ako nije što drugo ugovoreno, ili ako drukčije ne proizilazi iz okolnosti slučaja.

Prava ustupiteljevog bračnog partnera

Član 141.

(1) Ustupitelj može ustupanjem i raspodjelom obuhvatiti svog bračnog partnera uz njegov pristanak.

(2) Ako bračni partner ne bude obuhvaćen ustupanjem i raspodjelom, njegovo pravo na nužni dio ostaje neokrnjeno.

(3) U tom slučaju ustupanje i raspodjela ostaju punovažne, samo se prilikom utvrđivanja vrijednosti ostavine radi određivanja nužnog dijela preživjelog bračnog partnera dijelovi ostaviteljeve imovine koji su ustupljeni njegovim potomcima smatraju kao poklon.

Dugovi ustupiteljevi i pobijanje ustupanja

Član 142.

(1) Potomci između kojih je ustupitelj razdijelio svoju imovinu ne odgovaraju za njegove dugove, ako nije što drugo određeno prilikom ustupanja i raspodjele.

(2) Povjeritelji ustupiteljevi mogu pobijati ustupanje i raspodjelu pod uvjetima predvedenim za pobijanje raspolaganja bez naknade.

Odgovornost za nedostatke

Član 143.

Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke kakva poslije diobe nastaje između sunasljednika nastaje i između potomaka poslije ustupanja i raspodjele imovine koje im je izvršio njihov predak.

Opozivanje

Član 144.

(1) Ustupitelj ima pravo da zahtijeva opoziv ugovora o ustupanju i raspodjeli u pogledu određenog potomka ili bračnog partnera i zahtijevati da mu taj vrati ono što je primio ustupanjem i raspodjelom, ako je ovaj pokazao grubu neblagodarnost prema njemu.

(2) Isto pravo ima ustupitelj ako potomak ili bračni partner ne daje njemu ili kome drugom izdržavanje određeno poslom ustupanja i raspodjele, ili ako ne isplati dugove ustupiteljeve čija mu je isplata naložena istim poslom.

(3) U drugim slučajevima neizvršenja preuzetih obaveza određenim poslom ustupanja i raspodjele sud će, vodeći računa o važnosti preuzete obaveze za ustupitelja i o ostalim okolnostima slučaja, odlučiti da li ustupitelj ima pravo da zahtijeva vraćanje date imovine, ili samo pravo da traži prinudno izvršenje preuzete obaveze.

Prava potomaka poslije opozivanja

Član 145.

(1) Potomak ili bračni partner koji je morao da vrati ustupitelju ono što je primio prilikom ustupanja ili raspodjele moći će da zahtijeva svoj nužni dio poslije smrti ustupitelja, ako nije isključen iz nasljeđa, niti je nedostajan da naslijedi ustupitelja, niti se odrekao nasljeđa.

(2) Pri izračunavanju njegovog nužnog dijela dijelovi imovine koje je ostavitelj za života ustupio i raspodijelio svojim ostalim potomcima ili bračnom partneru smatrat će se kao poklon.

C. UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

Pojam

Član 146.

(1) Ugovorom o doživotnom izdržavanju obavezuje se primatelj izdržavanja da prenese na davatelja izdržavanja vlasništvo na određenim stvarima ili kojim drugim pravima, a ovaj se obavezuje, u naknadu za to, da ga izdržava i brine se o njemu do kraja njegovog života, i da ga poslije smrti sahrani.

(2) Ako nije drugačije ugovoreno, obaveza izdržavanja obuhvata davanje stana i hrane u domaćinstvu izdržavatelja, ili na nekom drugom mjestu određenom ugovorom, kao i zadovoljavanje drugih potreba primatelja izdržavanja i pružanja potrebne njege u bolesti.

(3) Prenos vlasništva na davatelja izdržavanja ugovorom može biti odložen do smrti primatelja izdržavanja.

(4) Doživotno izdržavanje može biti ugovoreno i u korist treće osobe.

(5) Ovaj ugovor mogu zaključiti i osobe koje su po zakonu obavezne da se međusobno izdržavaju.

(6) Imovina koja je predmet valjanog ugovora o doživotnom izdržavanju ne ulazi u ostavinsku masu primatelja izdržavanja.

Forma

Član 147.

(1) Ugovor o doživotnom izdržavanju mora biti zaključen u formi notarski obrađene isprave.

(2) Obaveza je notara da stranke pouči o nasljednopravnim posljedicama ugovora o doživotnom izdržavanju i u spravi naznači da je tako postupljeno.

Član 148.

Osiguranje prava primatelja i davatelja izdržavanja

(1) Ugovoreno ograničenje otuđenja ili opterećenja do smrti primatelja izdržavanja može biti upisano u zemljišnu knjigu.

(2) Ako je prijenos vlasništva na davatelja izdržavanja odložen do smrti primatelja izdržavanja, davatelj izdržavanja može svoje pravo iz ugovora upisati u zemljišnu knjigu.

Odgovornost davatelja izdržavanja za dugove primatelja izdržavanja

Član 149.

Davatelj izdržavanja ne odgovara za dugove primatelja izdržavanja, ali se može ugovoriti da će određenim povjerenjima odgovarati za njegove postojeće dugove.

Doživotno izdržavanje u korist više osoba

Član 150.

(1) Kad je doživotno izdržavanje ugovoreno za više osoba, svaka od njih ima zasebno pravo na određena davanja i činjenja.

(2) Smrću neke od tih osoba njeno pravo na određena davanja i činjenja gasi se, i ne prelazi na ostale osobe, izuzev ako je drugačije ugovoreno.

Neprenosivost prava

Član 151.

Potraživanja primatelja izdržavanja prema davatelju izdržavanja ne mogu se prenositi na drugoga.

Raskid ugovora o doživotnom izdržavanju

Član 152.

(1) Ugovorne strane mogu sporazumno raskinuti ugovor o doživotnom izdržavanju i nakon što je počelo njegovo izvršavanje.

(2) Ako prema ugovoru o doživotnom izdržavanju ugovaratelji žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može tražiti od suda raskid ugovora.

(3) Svaka strana može tražiti raskid ugovora ako druga strana ne izvršava svoje obaveze.

(4) U slučaju raskida ugovora svaka strana zadržava pravo da od druge strane traži naknadu koja joj pripada po općim pravilima imovinskog prava.

Utjecaj promijenjenih prilika

Član 153.

(1) Ako su se poslije zaključenja ugovora prilike toliko promijenile da je njegovo ispunjenje postalo znatno otežano, sud će na zahtjev jedne ili druge strane njihove odnose iznova urediti ili ih raskinuti, vodeći računa o svim okolnostima.

(2) Sud može pravo primatelja izdržavanja preinačiti u doživotnu rentu, ako to odgovara jednoj i drugoj strani.

Prestanak ugovora o doživotnom izdržavanju

Član 154.

(1) U slučaju smrti davatelja izdržavanja njegove obaveze prelaze na njegovog bračnog partnera i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu.

(2) Ako oni ne pristanu na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju, ugovor se raskida, i oni nemaju pravo tražiti naknadu za prije dato izdržavanje.

(3) Ako bračni drug i potomci davatelja izdržavanja nisu u stanju da preuzmu ugovorne obaveze, oni imaju pravo tražiti naknadu od primatelja izdržavanja.

(4) Sud će ovu naknadu odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir materijalne prilike primatelja izdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom izdržavanju.

V - PRELAZAK OSTAVINE NA NASLJEDNIKE A. OTVARANJE NASLJEĐA

Smrt i proglašenje osobe za umrlu

Član 155.

Smrću osobe otvara se njezino nasljedstvo, a isto dejstvo ima i proglašenje osobe umrlom.

Otvaranje nasljeđa osobe proglašene umrlom i početak toka rokova

Član 156.

(1) Kao dan otvaranja nasljeđa osobe koja je proglašena umrlom smatra se dan kad je rješenje o proglašenju te osobe umrlom postalo pravosnažno, ako u samom rješenju nije kao dan smrti određen neki drugi dan.

(2) Rokovi koji po ovom zakonu počinju teći od dana otvaranja nasljeđa, počinju da teku u slučaju proglašenja osobe umrlom tek od dana kad je rješenje o tome postalo pravosnažno.

Sposobnost za nasljeđivanje

Član 157.

(1) Nasljednik može biti samo osoba koja je živa u trenutku otvaranja nasljeđa.

(2) Dijete već začeto u trenutku otvaranja nasljedstva smatra se kao rođeno, ako se rodi živo.

(3) Na osnovu testamenta mogu naslijediti i pravne osobe ukoliko posebnim propisima nije drukčije određeno.

(4) Ako su dvije ili više osoba izgubile život u istom događaju, smatrat će se da ni jedna od njih nije bila živa u trenutku otvaranja nasljedstva druge, ako se ne dokaže suprotno.

Nedostojnost za nasljeđivanje

Član 158.

Nedostojan je da naslijedi, kako na osnovu zakona tako i na osnovu testamenta i ugovora o nasljeđivanju, kao i da dobije bilo šta na osnovu testamenta ili ugovora o nasljeđivanju:

- 1) ko je s umišljajem lišio ili pokušao da liši života ostavitelja,
 - 2) ko je prinudom ili prijetnjom natjerao ili prevarom naveo ostavitelja da sačini ili opozove testament, odnosno ugovor o nasljeđivanju, ili neku odredbu testamenta, odnosno ugovora o nasljeđivanju, ili ga je spriječio da to učini,
 - 3) ko je uništio ili sakrio testament ostaviteljev ili ugovor o nasljeđivanju u namjeri da spriječi ostvarenje posljednje volje ostaviteljeve, kao i onaj ko je falsificirao testament ili ugovor o nasljeđivanju ostaviteljev,
 - 4) ko se teže ogriješio o obavezu izdržavanja prema ostavitelju prema kome je imao zakonsku obavezu izdržavanja, kao i onaj ko nije htio pružiti ostavitelju nužnu pomoć, koju mu je mogao pružiti bez opasnosti za vlastiti život, ili ga je ostavio bez pomoći u prilikama koje su opasne za život ili zdravlje.
- 5) ko je pobjegao iz Bosne i Hercegovine da bi izbjegao osudu za krivično djelo za koje je zapriječena kazna zatvora od tri godine ili teža, a do smrti ostavitelja se nije vratio u Bosnu i Hercegovinu.

Član 159.

(1) Nedostojnost ne smeta potomcima nedostojnog, i oni nasljeđuju kao da je on umro prije ostavitelja.

(2) Nedostojnost prestaje oprostajem ostavitelja u formi propisanoj za punovažnost testamenta, odnosno ugovora o nasljeđivanju.

(3) Postojanje nedostojnosti sud utvrđuje po službenoj dužnosti osim u slučaju iz člana 158. tačke 4. ovog zakona.

Postupak za ostavinu kad su nasljednici nepoznati

Član 160.

(1) Ako nije poznato da li ima nasljednika sud će oglasom objavljenim u „Službenim novinama Federacije BiH“ pozvati osobe koje polažu pravo na nasljedstvo da se prijave sudu.

(2) Ako se po proteku jedne godine od objavljivanja oglasa ne pojavi ni jedan nasljednik, utvrdit će se da je ostavina prešla u vlasništvo općine, odnosno grada određenim ovim zakonom, ali se s tim nasljednik koji bi se javio najkasnije u roku od

deset godina od predaje ostavine ne lišava prava da mu se preda ostavina ili dio koji mu pripada.

Staratelj ostavine

Član 161.

(1) Kad su nasljednici nepoznati ili nepoznatog boravišta, kao i u ostalim slučajevima kad je to potrebno, sud će postaviti privremenog staratelja ostavine koji je ovlašten da u ime nasljednika podnosi tužbu, naplaćuje potraživanja i isplaćuje dugove i uopće da zastupa nasljednike.

(2) Sud je ovlašten, kad je to potrebno, odrediti posebna prava i dužnosti staratelja ostavine.

(3) Žalba protiv rješenja o postavljenju privremenog staratelja ne odgađa njegovo provođenje.

(4) O postavljanju privremenog staratelja sud će obavijestiti organ starateljstva koji može postaviti drugog staratelja.

(5) U pogledu polaganja računa i nagrade privremenom staratelju primjenjuju se odredbe propisane za izvršitelja testamenta.

B. STJECANJE OSTAVINE I ODRICANJE OD NASLIJEĐA

Prelazak ostavine na nasljednike

Član 162.

Ostavina umrle osobe prelazi po sili zakona na njegove nasljednike u trenutku njegove smrti.

Odricanje od nasljeđa

Član 163.

(1) Nasljednik se može odreći od nasljeđa izjavom u formi notarski obrađene isprave ili izjavom datom na zapisnik kod suda do donošenja prvostepene odluke.

(2) Odricanje važi i za potomke onoga koji se odrekao od nasljeđa ako nije izričito izjavio da se odriče samo u svoje ime.

(3) Ako su potomci maloljetni za ovo odricanje nije potrebno odobrenje starateljskog organa.

(4) Nasljednik koji se odrekao od nasljeđa samo u svoje ime, smatra se kao da nikad nije bio nasljednik.

(5) Ako se odreknu od nasljeđa svi nasljednici koji u trenutku smrti ostavitelja pripadaju najbližem nasljednom redu, na nasljedstvo se pozivaju nasljednici

sljedećeg nasljednog reda. Za slučaj da se nasljedstva odreknu ostali nasljednici prvoga nasljednog reda bračni partner ostaje u prvom nasljednom redu.

Član 164.

(1) Ako je nasljednik umro prije svršetka rasprave ostavine, a nije se odrekao od nasljeđa, pravo odricanja prelazi na njegove nasljednike.

(2) Isto vrijedi i u slučaju kad je nasljednik umro nakon svršetka ostavinske rasprave, a prije donošenja prvostepene odluke.

Nemogućnost odricanja od nasljeđa

Član 165.

(1) Ne može se odreći od nasljeđa nasljednik koji je raspolagao cijelom, ili jednim dijelom ostavine.

(2) Mjere koje jedan nasljednik preduzme samo radi očuvanja ostavine, kao i mjere tekuće uprave, ne lišavaju ga prava da se odrekne nasljeđa.

Sadržaj izjave o odricanju od nasljeđa

Član 166.

(1) Odricanje od nasljeđa ne može biti djelimično ni pod uvjetom.

(2) Odricanje od nasljedstva ne odnosi se na naknadno pronađenu imovinu.

(3) Odricanje u korist određenog nasljednika ne smatra se kao odricanje od nasljeđa. Ovakvo odricanje se smatra kao izjava o ustupanju svog nasljednog dijela.

Odricanje od nasljeđa koje nije otvoreno

Član 167.

(1) Odricanje od nasljeđa koje nije otvoreno nema nikakvog pravnog dejstva.

(2) Izuzetno od odredbe stava 1.ovog člana, potomak koji može samostalno raspolagati svojim pravima može se ugovorom s pretkom odreći od nasljeđa koje bi mu pripalo poslije smrti pretka. Isto vrijedi i za slučaj kad se bračni partner odriče nasljedstva koje bi mu kao bračnom partneru pripalo nakon smrti njegovog bračnog partnera.

(3) Za punovažnost ovog ugovora potrebno je da bude sastavljen u formi notarski obrađene isprave.

(4) Odricanje važi i za potomke onoga koji se odrekao, ako ugovorom o odricanju ili naknadnim sporazumom nije što drugo određeno.

Neopozivost izjave o odricanju ili o primanju nasljedstva i njezino poništenje

Član 168.

(1) Izjava o odricanju od nasljeđa ili o primanju nasljeđa, ne može se opozvati.

(2) Nasljednik može izjavu iz stava 1. ovog člana pobijati po općim pravilima o pobijanju pravnih poslova zbog mana volje.

Priraštaj

Član 169.

Dio testamentalnog nasljednika koji se odrekao nasljeđa pripada ostaviteljevim zakonskim nasljednicima, ako iz samog testamenta ne proizlazi druga namjera zavještaočeva.

Član 170.

Dio zakonskog nasljednika koji se odrekao nasljeđa samo u svoje ime nasljeđuje se kao da je taj nasljednik umro prije ostavitelja.

Zastarjelost prava na zahtjev za predaju ostavine

Član 171.

(1) Pravo nasljednika na zahtjev za predaju ostavine zastarijeva prema savjesnom posjedniku za godinu dana od kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za posjednika stvari ostavine, a najdalje za deset godina računajući za zakonskog nasljednika i nasljednika po ugovoru o nasljeđivanju od smrti ostaviteljeve, a za testamentalnog nasljednika od proglašenja testamenta.

(2) Prema nesavjesnom posjedniku ovo pravo zastarijeva za 20 godina.

C. ODGOVORNOST NASLJEDNIKA ZA DUGOVE OSTAVITELJEVE

Obim odgovornosti nasljednika

Član 172.

(1) Nasljednik odgovara za dugove ostaviteljeve do visine vrijednosti naslijeđene imovine.

(2) Nasljednik koji se odrekao nasljeđa ne odgovara za dugove ostaviteljeve.

(3) Kad ima više nasljednika oni odgovaraju solidarno za dugove ostaviteljeve i to svaki do visine vrijednosti svog nasljednog dijela, bez obzira da li je izvršena dioba nasljedstva.

(4) Među nasljednicima dugovi se dijele srazmjerno njihovim nasljednim dijelovima, ako testamentom ili ugovorom o nasljeđivanju nije drukčije određeno.

Odvajanje ostavine

Član 173.

(1) Povjerenici ostaviteljevi mogu zahtijevati u roku od tri mjeseca od otvaranja nasljeđa da se ostavina odvoji od imovine nasljednika, ako učine vjerovatnim postojanje potraživanja i opasnost da bez odvajanja ne bi mogli namiriti svoja potraživanja.

(2) U tom slučaju nasljednik ne može raspolagati stvarima i pravima ostavine niti se njegovi povjerenici mogu iz njih naplatiti, dok se ne naplate povjerenici koji su tražili odvajanje.

(3) Povjerenici ostaviteljevi koji su tražili ovo odvajanje mogu naplatiti svoja potraživanja samo iz sredstava ostavine.

(4) Odvojenoj ostavini sud može postaviti staratelja.

(5) Na zahtjev ostaviteljevih povjerenika sud može odrediti čuvanje odvojene ostavine. Troškove povjeravanja ostavine na čuvanje dužni su snositi povjerenici koji su to zahtijevali.

(6) Ako povjerenik koji je zahtijevao odvajanje nema izvršnu ispravu ili ako već prije nije pokrenuo postupak radi ostvarenja svog potraživanja, dužan je pokrenuti postupak radi ostvarenja potraživanja u roku koji mu odredi sud rješenjem o odvajanju ostavine. Ako povjerenik ne pokrene postupak na koji je upućen u roku koji mu je određen, sud će po službenoj dužnosti svoje rješenje o odvajanju ostavine staviti van snage.

(7) O zahtjevu povjerenika sud odlučuje rješenjem u ostavinskom postupku. Žalba protiv tog rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

D. DIOPA NASLJEDSTVA I NASLJEDNIČKA ZAJEDNICA

Pravo na diobu

Član 174.

(1) Diobu nasljedstva može zahtijevati svaki nasljednik.

(2) Pravo na diobu nasljedstva ne može zastarjeti.

(3) Ništav je ugovor kojim se nasljednik trajno odriče prava da traži diobu kao i odredba u testamentu kojom se dioba trajno zabranjuje ili ograničava.

(4) Dioba se provodi uz odgovarajuću primjenu pravila o diobi suvlasništva i učincima diobe, ako ugovorom o nasljeđivanju, testamentom ili ovim zakonom nije

šta drugo određeno.

Nasljednička zajednica

Član 175.

(1) Do utvrđenja koliki dijelovi nasljednog prava pripadaju pojedinim nasljednicima sunasljednici upravljaju i raspolazu svime što čini nasljedstvo po pravilima po kojima zajednički vlasnici upravljaju i raspolazu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju testamenta ili staratelju ostavine.

(2) Pošto bude utvrđeno koliki dijelovi nasljednog prava pripadaju pojedinim nasljednicima, do diobe sunasljednici upravljaju i raspolazu svime što je do tada bilo zajedničko po pravilima po kojima suvlasnici upravljaju i raspolazu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju testamenta ili staratelju ostavine.

(3) Ako nema izvršitelja testamenta, a nasljednici se ne slože o upravljanju nasljedstvom, sud će na zahtjev jednog od njih, postaviti upravitelja koji će u njihovo ime upravljati nasljedstvom, ili odrediti svakom nasljedniku dio nasljedstva kojim će on upravljati. Za upravitelja sud može postaviti i nekog od nasljednika.

(4) Upravitelj može sa odobrenjem suda raspolagati stvarima iz ostavine ako je za to ovlašten testamentom ili ako je to potrebno radi isplate troškova ili otklanjanja štete na nasljedstvu.

Pravo nasljednog dijela prije diobe

Član 176.

(1) Nasljednik može prije diobe ili prije pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju prenijeti svoj nasljedni dio, potpuno ili djelimično, samo na sunasljednike.

(2) Ugovor o prenosu nasljednog dijela mora biti notarski obrađen.

(3) Ugovor nasljednika sa osobom koja nije nasljednik o ustupanju nasljednog dijela obavezuje nasljednika samo da po izvršenoj diobi preda svoj dio suugovoraču odnosno po pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju prenese svoj dio na suugovorača.

Pravo nasljednika koji je živio ili privređivao u zajednici sa ostaviteljem

Član 177.

(1) Na zahtjev nasljednika koji je živio ili privređivao u zajednici sa ostaviteljem, sud može, kad to iziskuje opravdana potreba, odlučiti da mu se ostave pojedine stvari pokretne ili nepokretne ili grupe stvari, koje bi pripale u dio ostalih nasljednika, a da im on vrijednost tih stvari isplati u novcu u roku koji sud prema okolnostima odredi. Rješenje suda kojim udovoljava tom zahtjevu je izvršna isprava.

(2) Sunasljednik koji je poljoprivrednik ne mora učiniti vjerovatnom opravdanu

potrebu iz stava 1. ovoga člana kad se radi o nasljeđivanju poljoprivrednog zemljišta i stvari koje služe obavljanju poljoprivredne djelatnosti.

(3) Za tako određeni iznos osobe iz stava 1. ovog člana imaju radi osiguranja iznosa koji im je dužan platiti do isplate zakonsko založno pravo na dijelovima ostavine dodijeljenima nasljedniku.

(4) Ako isplata ne bude izvršena u roku, ostali nasljednici imaju pravo da traže naplatu svog potraživanja ili predaju stvari koje bi im inače pripale na ime nasljednog dijela.

Dioba predmeta domaćinstva

Član 178.

(1) Predmeti domaćinstva koji služe za zadovoljavanje svakodnevnih potreba nasljednika koji je živio sa ostaviteljem u istom domaćinstvu, a koji nije njegov potomak ni njegov bračni partner, ostavit će se na njegov zahtjev tom nasljedniku, a njihova vrijednost će se uračunati u dio tog nasljednika.

(2) Ukoliko vrijednost predmeta premašuje vrijednost nasljednog dijela, nasljednik kome su ti predmeti ostavljeni isplatit će ovu razliku nasljednicima u novcu.

Obaveza zaštite među nasljednicima poslije diobe

Član 179.

(1) Svakom nasljedniku ostali nasljednici odgovaraju po samom zakonu ako bi mu neka treća osoba, pozivajući se na neko pravo zasnovano prije diobe oduzela stvar koja je stavljena u njegov nasljedni dio, ili inače smanjila njegovo pravo.

(2) Oni jemče isto tako da stvari stavljene u njegov dio nemaju skrivenih nedostataka. Nasljednici jemče da potraživanje ostavitelja stavljeno u dio jednog nasljednika postoji i da će se moći naplatiti od dužnika do iznosa koji mu je ostavljen u dio.

(3) Obaveza jemstva za postojanje i naplativnost potraživanja traje tri godine po završenoj diobi, a za potraživanja koja dospijevaju poslije diobe ona traje tri godine do dospelosti obaveze.

(4) U svim slučajevima jemstva po odredbama st. 1, 2. i 3. ovog člana, svaki nasljednik jemči i duguje naknadu srazmjerno svom nasljednom dijelu.

**DIO DRUGI
POSTUPAK U NASLJEDNIM STVARIMA**

**I- SASTAVLJANJE SUDSKOG TESTAMENTA,
ČUVANJE I OPOZIVANJE TESTAMENTA**

Nadležnost

Član 180.

(1) Za sastavljanje sudskog testamenta, čuvanje testamenta u sudu i za opozivanje testamenta pred sudom nadležan je svaki općinski sud.

(2) Poslove oko sastavljanja, uzimanja na čuvanje i opozivanje testamenta vrši se sudija pojedinac.

Sastavljanje sudskog testamenta

Član 181.

(1) Kad se testament sastavlja u sudu po kazivanju zavještaoca, sudija će prethodno utvrditi identitet zavještaoca.

(2) Sudija će zatim saslušati kazivanje zavještaoca koje će vjerno zabilježiti u zapisnik, po mogućnosti riječima samog zavještaoca, pazeći pri tom da volja zavještaoca bude jasno izražena.

(3) U zapisnik će se unijeti i sve okolnosti koje bi mogle biti od utjecaja na punovažnost testamenta.

(4) Kad je to potrebno, sudija će zavještaocu objasniti propise koji ograničavaju zavještaoca u raspolaganju testamentom.

(5) Pošto zavještalc sam pročita zapisnik ili mu sudija pročita, ako ne zna da čita, i zavještalc izjavi da je njegova posljednja volja u svemu vjerno zabilježena, sudija će sve to potvrditi u samom zapisniku i ovjeriti svojim potpisom.

(6) Zapisnik potpisuju, pored sudije, zapisničar, zavještalc, svjedoci identiteta i svjedoci testamenta.

(7) Ako zavještalc i svjedoci identiteta ne znaju pisati, stavit će na zapisnik svoj rukoznak.

Utvrđivanje identiteta zavještaoca i svjedoka

Član 182.

(1) Ako sudija ne poznaje zavještaoca osobno i po imenu, identitet zavještaoca se utvrđuje ličnom kartom i ako zavještalc nema ličnu kartu, a ni sudija ga osobno i

po imenu ne poznaje, dovoljno je da njegov identitet posvjedoče dva punoljetna svjedoka.

(2) Identitet svjedoka testamenta i svjedoka identiteta zavještaoca, ako ih sudija osobno ne poznaje, utvrdiće se ličnom kartom.

(3) U zapisniku će se navesti način na koji je utvđen identitet zavještaoca i svjedoka identiteta odnosno svjedoka testamenta.

Testament sastavljen od više listova

Član 183.

(1) Ako se zapisnik o sastavljanju testamenta sastoji od više listova, svi listovi će se prošiti jemstvenikom i oba kraja jemstvenika zapečatiti sudskim pečatom.

(2) Svaki list zavještalcu će posebno potpisati odnosno na njemu staviti svoj rukoznak.

(3) Na kraju zapisnika naznačiće se od koliko se listova sastoji testament.

Čuvanje sudskog testamenta i predaja zavještaocu

Član 184.

(1) Testament sastavljen u sudu zavještalcu može ostaviti na čuvanje sudu, a može zahtijevati da mu se preda.

(2) Ako zavještalcu ostavi sudski testament na čuvanje sudu, sudija će narediti da se testament stavi u poseban omot i zapečati, a zavještaocu će se, na njegov zahtjev, izdati potvrda da je testament sastavljen i ostavljen sudu na čuvanje.

(3) Testament se u sudu čuva odvojeno od ostalih spisa.

(4) Kad zavještalcu traži da mu se preda sudski testament, sudija će mu predati zapisnik o sastavljanju tog testamenta u posebnom zapisniku koji potpisuje zavještalcu, utvrdit će se da je testament sastavljen u sudu i predat zavještaocu.

Sastavljanje testamenta zavještaocu koji ne zna službeni jezik ili je nijem

Član 185.

(1) Ako zavještalcu ne zna službeni jezik, pozvat će se zakleti tumač i još dva svjedoka koji uz službeni jezik znaju i jezik i pismo zavještaoca, pa će se testament pred njima napisati onako kako ga tumač prevede na službeni jezik.

(2) Ako je zavještalcu nijem, pozvat će se zakleti tumač i dva svjedoka koji se sa zavještaocem mogu sporazumjeti.

(3) Zapisnik o sastavljanju testamenta u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana potpisuju i tumač i svjedoci.

Povjeravanje testamentu sudu

Član 186.

(1) Kad se preda na čuvanje testament koji nije sastavljen u sudu, zavještalc ga predaje osobno sudiji, otvorenog ili u zatvorenom omotu.

(2) O predaji testamenta, sastavit će se zapisnik u kome se mora navesti kako je utveđen identitet zavještaoca.

(3) Otvoreni testament stavit će se u poseban omot i zapečatiti, a zavještaocu će se, na njegov zahtjev, izdati potvrda da je testament povjeren na čuvanje sudu.

(4) Ako je na čuvanje predat otvoren testament sudija će zavještaoca upozoriti na nedostatke zbog kojih testament ne bi bio punovažan.

Vraćanje testamentu zavještaocu

Član 187.

(1) Testament koji se nalazi na čuvanju kod suda vratit će se zavještaocu na njegov zahtjev.

(2) Testament će se vratiti i zavještaočevom punomoćniku koji ima ovjerenu punomoć za taj posao.

(3) O vraćanju testamenta sastavit će se zapisnik u kome će se navesti način na koji je utvrđen identitet osobe kojoj se vraća testament.

(4) Ako se testament vraća punomoćniku punomoć će se priložiti zapisniku i zadržati u sudu.

Čuvanje isprava o usmenom testamentu

Član 188.

(1) Ako su svjedoci usmenog testamentu podnijeli sudu pismeno koje sadrži volju zavještaoca, sud će prijem ovakvog pismena zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti.

(2) Sud će postupiti po odredbi stava 1. ovog člana i kad svjedoci usmenog testamentu dođu u sud da usmeno ponove izjavu zavještaoca.

(3) Prilikom uzimanja izjava svjedoka sud će nastojati da utvrdi izjavu volje zavještaoca, a pored toga ispitaće i okolnosti od kojih zavisi punovažnost usmenog testamentu.

(4) Isprave o usmenom testamentu čuvat će se u sudu odvojeno od ostalih spisa.

Opozivanje testamenta pred sudom

Član 189.

(1) Zavještalcu može pred sudom opozvati svoj testament.

(2) Na opozivanje testamenta pred sudom shodno će se primjenjivati odredbe ovog zakona koje važe za sastavljanje sudskog testamenta.

(3) Kad zavještalcu opozove testament opozivanje će se zabilježiti na testamentu koji se čuva u sudu.

Sastavljanje i opozivanje testamenta van sudske zgrade

Član 190.

U slučaju potrebe sud će sastaviti testament i primiti izjavu o opozivanju testamenta i van sudske zgrade.

Obavješćavanje suda zavještaločevog prebivališta

Član 191.

Ako je testament sastavljen u sudu na čijem području zavještalcu nema prebivališta, ili ako je testament tom sudu predat na čuvanje, ili ako je testament pred tim sudom opozvan taj sud je dužan da o tome odmah izvijesti sud na čijem području zavještalcu ima prebivalište.

II- POSTUPAK SA TESTAMENTOM

Predaja testamentu sudu

Član 192.

(1) Testament koji je umrli ostavio dostaviti će se u sudu zajedno sa smrtovnicom.

(2) Organ koji sastavlja smrtovnicu provjeriti će da li je umrli ostavio testament, odnosno da li postoji isprava ili dokazi o usmenom testamentu.

Proglašenje testamentu

Član 193.

(1) Kad sud utvrdi da je osoba koja je ostavila testament umrla ili da je proglašena umrlom otvoriće njegov testament bez povrede pečata, pročitati će ga i o tome sastaviti zapisnik.

(2) Ovako će se postupiti bez obzira da li je testament po zakonu punovažan i da li ima više testamenata.

(3) Otvaranje i čitanje testamenta izvršit će se u prisustvu dva punoljetna građanina koji mogu biti i osobe koje su pozvane na nasljedstvo.

(4) Proglašenju testamenta mogu prisustvovati nasljednici, legatari i druge zainteresirane osobe i tražiti prijepis testamenta.

(5) Općinski sud kod koga se testament nađe ili kome bude podnesen, otvorit će i pročitati testament iako je za raspravljanje ostavine nadležan drugi općinski sud ili inozemni organ.

Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta

Član 194.

(1) Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta treba da sadrži:

- 1) koliko je testamenata nađeno, koji datum nose i gdje su nađeni,
- 2) ko je testamente predao sudu ili sastavljaču smrtovnice,
- 3) da li je testament predat otvoren ili zatvoren kakvim je pečatom bio zapečaćen,
- 4) koji su svjedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamenta.

(2) Ako je prilikom otvaranja testamenta primijećeno da je pečat povrijeđen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtano ili ispravljano ili ako se što drugo sumnjivo nađe mora se i to u zapisniku navesti.

(3) Zapisnik potpisuju sudija, zapisničar i svjedoci.

(4) Na proglašeni testament sud će staviti potvrdu o njegovom proglašenju sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronađenih testamenata.

Proglašenje usmenog testamenta

Član 195.

(1) Ako je umrli sačinio usmeni testament, i o tome postoji isprava koju su svjedoci svojeručno potpisali, sud će sadržaj ove isprave proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

(2) Ako takve isprave nema, svjedoci pred kojima je usmeni testament izjavljen saslušat će se ponaosob o sadržini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih zavisi njegova punovažnost, pa će zapisnik o saslušanju ovih svjedoka proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

(3) Ako stranka zahtijeva da se svjedoci usmenog testamenta saslušaju pod zakletvom ili ako sud nađe da je takvo saslušanje potrebno, odredit će ročište za saslušanje ovih svjedoka na koje će prozvati predlagatelje, a ostale zainteresirane osobe samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

Proglašenje nestalog ili uništenog testamenta

Član 196.

(1) Ako je pismeni testament nestao ili je uništen nezavisno od ostaviteljeve volje, a među zainteresiranim osobama nema spora o ranijem postojanju tog testamenta, o formi u kojoj je sastavljen, o načinu nestanka ili uništenja, kao ni o sadržaju testamenta, ostavinski sud će o tome saslušati sve zainteresirane osobe i po njihovim prijedlozima izvesti potrebne dokaze, pa će taj zapisnik proglasiti po odredbama koje važe za proglašavanje pismenog testamenta.

(2) Ako bi ostavina, kad ne bi bilo testamenta, postala vlasništvo općine odnosno grada, sporazum zainteresiranih osoba o ranijem postojanju testamenta, o njegovoj formi, i sadržaju važi samo uz saglasnost nadležnog organa.

(3) Ako među zainteresiranim osobama ima osoba koje nisu sposobne da se same staraju o svojim interesima, sporazum iz st.1 i 2. ovog člana važi samo uz saglasnost organa starateljstva.

Dostavljanje i čuvanje isprava o proglašenju testamenta

Član 197.

(1) Zapisnik o proglašenju testamenta sa izvornim pismenim testamentom, odnosno sa ispravom o usmenom testamentu ili zapisnikom o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, dostavit će se ostavinskom sudu, a sud koji je testament proglasio zadržat će njihov prijepis.

(2) Izvorni pismeni testament, isprava o usmenom testamentu, zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, kao i zapisnik o sadržini nestalog ili uništenog pismenog testamenta, čuvat će se u sudu odvojeno od drugih spisa, a njihov ovjereni prepis priložit će se spisima.

III - OSTAVINSKI POSTUPAK

A. OPĆE ODREDBE

Predmet ostavinskog postupka

Član 198.

U ostavinskom postupku utvrđuje se ko su ostaviteljevi nasljednici, što čini ostavinu te koja još prava u pogledu ostavine pripadaju nasljednicima, legatarima i drugim osobama.

Vanparnični postupak

Član 199.

(1) Ostavinski postupak je vanparnični postupak.

(2) Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, u ostavinskom postupku na odgovarajući se način primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje vanparnični i parnični postupak.

Nadležnost za provođenje ostavinskog postupka

Član 200.

(1) Ostavinski postupak se u prvom stepenu provodi pred općinskim sudom, odnosno pred notarom kao povjerenikom suda.

(2) U općinskom sudu ostavinski postupak provodi sudija pojedinac ili stručni saradnik u sudu.

(3) Sud će povjeriti notarom provođenje ostavinskog postupka i dostaviti mu spis bez odlaganja.

(4) Kada notar provodi radnje u ostavinskom postupku kao povjerenik suda ovlašten je, kao i sudija općinskog suda, preduzimati sve radnje u postupku i donositi sve odluke, osim odluka za koje je ovim zakonom drukčije propisano.

Mjesna nadležnost

Član 201.

(1) Za ostavinski postupak mjesno je nadležan sud na čijem je području ostavitelj u vrijeme smrti imao prebivalište (ostavinski sud).

(2) Ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao prebivalište u Federaciji, za ostavinski postupak mjesno je nadležan sud na čijem je području ostavitelj u to vrijeme imao boravište, ukoliko ovim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

(3) Ako ostavitelj u vrijeme smrti nije imao ni prebivalište ni boravište u Federaciji, mjesno je nadležan ostavinski sud u Federaciji na čijem se području nalazi ostavina ili pretežni dio njegove ostavine.

(4) Ako se nijedan dio ostavine ne nalazi u Federaciji, mjesno je nadležan sud prema mjestu gdje je ostavitelj upisan u knjigu državljana.

(5) Privremene mjere za osiguranje ostavine može pored ostavinskog suda narediti i sud na čijem je području ostavitelj umro te sud na čijem se području nalazi ostaviteljeva imovina.

(6) Kad za ostavinski postupak nije nadležan sud u Federaciji, nadležnost domaćeg suda koji je ovlašten provoditi pojedine radnje određuje se prema odredbama st. 1. do 5. ovog člana.

Zabrana sporazuma o nadležnosti

Član 202.

Stranke ne mogu sporazumno mijenjati nadležnost suda u ostavinskom postupku.

Stranke

Član 203.

Strankom se u smislu ovog zakona smatraju nasljednici i legatari kao i druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine.

Opća pravila postupanja

Član 204.

(1) Tokom cijeloga postupka sud će paziti da prava stranaka budu što prije utvrđena i osigurana.

(2) Sud je dužan osobito paziti da se zaštite i ostvare prava osoba koje se zbog maloljetnosti, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobne brinuti o svojim pravima i interesima.

(3) U ostavinskom postupku javnost je isključena.

Dokazi

Član 205.

(1) Sud donosi odluku na osnovu rezultata cjelokupne rasprave.

(2) Sud je ovlašten utvrđivati činjenice koje stranke u postupku nisu iznijele te izvesti i dokaze koje one nisu predložile, ako ocijeni da su te činjenice i ti dokazi važni za odlučivanje u skladu s ovim zakonom.

(3) Odluka se može zasnivati i na dokazima koji nisu izvedeni pred sudom koji donosi odluku.

Radnje u postupku

Član 206.

Sudija, odnosno stručni saradnik, sa zapisničarom prima izjave o odricanju od nasljedstva i izvodi dokaze.

Zapisnici i bilješke

Član 207.

- (1) O radnjama preduzetim u postupku u pravilu se sastavlja zapisnik.
- (2) O manje važnim izjavama stranaka i obavijestima koje sud prikuplja može se umjesto zapisnika staviti samo bilješka na spisu.
- (3) Zapisnik potpisuju stranke ako su bile prisutne radnji u postupku, sudija odnosno stručni saradnik koji je sastavio zapisnik te zapisničar.
- (4) Bilješku na spisu potpisuje osoba koja ju je sastavila.

Odluke

Član 208.

- (1) Odluke se u postupku donose u obliku rješenja.
- (2) Rješenja protiv kojih je dopušten prigovor, odnosno žalba i rješenja drugostepenog suda moraju biti obrazložena.

Prigovor protiv rješenja

Član 209.

Protiv rješenja koje je kao povjerenik suda u ostavinskom postupku donio notar dopušten je prigovor u roku od osam dana od dana dostave rješenja strankama.

Postupak povodom prigovora

Član 210.

- (1) Prigovor se dostavlja notaru koji ga je dužan bez odgode zajedno sa spisom dostaviti nadležnom općinskom sudu.
- (2) O prigovoru odlučuje sudija pojedinac.

Odluke suda o prigovoru protiv rješenja notara

Član 211.

- (1) Neblagovremene, nepotpune ili nedopuštene prigovore sud će odbaciti.
- (2) Odlučujući o prigovoru protiv rješenja kojeg je donio notar, sud može u cijelosti ili djelimično rješenje održati na snazi ili ga ukinuti.
- (3) Kad sud ukine rješenje ili ga djelomično održi na snazi, sam će odlučiti o ukinutom dijelu rješenja.

(4) Protiv rješenja suda kojim je rješenje notara u cijelosti ili djelomično ukinuto nije dopuštena posebna žalba.

(5) U slučaju iz stava 3. ovog člana sud će provesti radnje koje ocijeni potrebnim.

(6) Rješenje o prigovoru dostavit će se strankama i notaru.

Žalba protiv rješenja

Član 212.

(1) Protiv rješenja prvostepenog suda dopuštena je žalba, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Žalba se podnosi u roku od petnaest dana od dostave prvostepenog rješenja.

Postupak po žalbi

Član 213.

(1) Žalba se podnosi prvostepenom sudu, koji može u povodu blagovremeno podnesene žalbe sam, novim rješenjem, preinačiti pobijano rješenje, ako se time ne povrjeđuju prava drugih osoba zasnovana na tom rješenju.

(2) Ako prvostepeni sud ne preinači svoje rješenje, dostavit će žalbu drugostepenom sudu, bez obzira je li žalba podnesena u roku koji zakon određuje.

(3) Drugostepeni sud rješava u pravilu samo o žalbama koje su blagovremeno podnesene, ali može uzeti u obzir i žalbu koja je neblagovremeno podnesena ako se time ne povrjeđuju prava drugih osoba koja se zasnivaju na pobijanom rješenju.

(4) Ako je protiv rješenja dopuštena posebna žalba, sud će, ako ne postupi prema odredbi stava 1. ovog člana, prijepis spisa sa žalbom dostaviti drugostepenom sudu. Ne čekajući odluku drugostepenog suda, prvostepeni će sud preduzimati one radnje koje je ovlašten preduzimati u ostavinskom postupku, nezavisno o ishodu žalbenoga postupka, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Vanredni pravni lijekovi

Član 214.

U ostavinskom postupku nisu dopušteni vanredni pravni lijekovi.

Troškovi postupka

Član 215.

(1) Svaka stranka snosi troškove koje je imala tokom ili u povodu postupka.

(2) Ako je bilo zajedničkih troškova, sud će odrediti u kojem će razmjeru stranke snositi te troškove.

(3) Na prijedlog jedne stranke sud može odlučiti da joj druga stranka nadoknadi troškove koje joj je prouzročila očito nesavjesnim postupkom.

B. PRETHODNE RADNJE

1. Smrtovnica Sastavljanje smrtovnice

Član 216.

(1) Kad neka osoba umre ili bude proglašena umrlom, matičar nadležan za upis činjenice smrti u matičnu knjigu umrlih sastavit će smrtovnicu i obavezno je dostaviti sudu u roku od 15 dana po izvršenom upisu.

(2) Smrtovnica se sastavlja na osnovu podataka iz matične knjige umrlih, podataka dobivenih od srodnika umrlog, od osoba s kojima je umrli živio te od drugih osoba koje ih mogu pružiti.

(3) Ako organ iz stava 1. ovog člana nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, dostavit će smrtovnicu samo s onim podacima kojima raspolaže (u daljem tekstu: nepotpuna smrtovnica), navodeći razloge zbog kojih nije mogao sastaviti potpunu smrtovnicu i ukazujući na podatke koji bi mogli poslužiti ostavinskom sudu za pronalaženje nasljednika i imovine umrlog.

(4) Ako je ostavinskom sudu predata nepotpuna smrtovnica ili samo izvod iz matične knjige umrlih, on će na zapisnik u ostavinskoj raspravi utvrditi sve podatke koje treba sadržavati smrtovnica.

(5) Smrtovnica se sastavlja i u slučaju kad umrli nije ostavio imovinu.

(6) Smrtovnica ima dokaznu snagu javne isprave samo u pogledu podataka koji su preuzeti iz matične knjige umrlih.

Sadržaj smrtovnice

Član 217.

(1) U smrtovnicu se unose:

1) prezime i ime ostavitelja, po mogućnosti jedinstveni matični broj građanina, ime jednoga od njegovih roditelja, ostaviteljevo zanimanje, datum rođenja i državljanstvo, a za ostavitelja koji je bio u braku i prezime koje je imao prije sklapanja braka,

2) dan, mjesec i godina, mjesto i, po mogućnosti, sat smrti,

3) mjesto u kojemu je ostavitelj imao prebivalište, odnosno boravište.

(2) U smrtovnici treba, ako je to moguće, navesti:

1) prezime i ime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište, odnosno boravište ostaviteljeva bračnog, odnosno vanbračnog, partnera i bračne, vanbračne i usvojene djece,

2) prezime i ime, datum rođenja i prebivalište, odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasljedstvo na temelju zakona, kao i osoba koje su pozvane na nasljedstvo na temelju testamenta,

3) mjesto gdje se nalazi imovina koju je ostavio ostavitelj, ima li imovine za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, ima li gotovog novca, vrijednosnih papira, dragocjenosti, štednih knjižica ili kakvih drugih važnih isprava, je li ostavitelj ostavio dugova i koliko, je li ostavio pisani testament ili zaključio ugovor o nasljeđivanju ili ugovor o doživotnom uzdržavanju ili ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života i gdje se oni nalaze, a ako je ostavitelj napravio usmeni testament, onda prezime i ime, zanimanje i boravište svjedoka pred kojima je usmeni testament napravljen,

4) očekuje li se rođenje ostaviteljeva djeteta i imaju li njegova djeca ili bračni partner staratelja,

5) datum i mjesto smrti bračnog partnera ili ostaviteljeva djeteta ili koje druge osobe koja bi mogla biti pozvana na nasljedstvo, a koja je umrla prije ostavitelja.

2. Popis ostaviteljeve imovine

Vrijeme obavljanja popisa

Član 218.

(1) Popis ostaviteljeve imovine obaviti će se po odluci ostavinskog suda kad se ne zna postoje li nasljednici ili gdje borave, kad su nasljednici osobe koje zbog maloljetnosti, duševne bolesti ili drugih okolnosti ne mogu same voditi brigu o svojim pravima i interesima, ili u drugim opravdanim slučajevima.

(2) Sud će popis narediti i na zahtjev ostaviteljevih nasljednika, legatara ili povjerilaca.

(3) Ako to zahtijevaju posebne okolnosti u kojima je ostavitelj umro, a osobito ako prijete opasnost da bi dio ostavine mogao biti otuđen ili izgubljen, policijski službenici koji u tim okolnostima postupaju, prilikom svog postupanja, ako je to moguće, popisat će ostaviteljeve stvari, po potrebi zapečatiti prostorije u kojima se stvari nalaze i popis dostaviti matičaru nadležnom za upis činjenice smrti.

(4) U slučaju iz stava 3. ovog člana matičar će primljeni popis dostaviti ostavinskom sudu koji vodi ostavinski postupak.

Sadržaj popisa

Član 219.

(1) Popis će obuhvatiti sve nepokretne i pokretne stvari koje su bile u ostaviteljevu neposrednom posjedu u času njegove smrti.

(2) Popis će obuhvatiti i drugo što je pripadalo ostavitelju, a nalazi se kod druge osobe, uz naznaku kod koga se nalazi i po kojem osnovu, kao i ono što je ostavitelj posjedovao, a za što se tvrdi da nije njegovo vlasništvo.

(3) U popisu imovine zabilježit će se ostaviteljeva potraživanja, a i dugovi, te posebno neplaćeni porezi, doprinosi i druga javna davanja.

Način popisivanja

Član 220.

(1) Pokretne stvari popisuju se po vrsti, rodu, broju, mjeri i težini, ili pojedinačno.

(2) Nekretnine se popisuju pojedinačno s naznakom mjesta gdje se nalaze, kulture zemljišta, te zemljišnoknjižnih podataka ako su poznati.

Obavljanje popisa

Član 221.

(1) Popis će obaviti sudski službenik, notar kojeg odredi sudija ili stručni saradnik koji vodi sudski postupak.

(2) Popis se obavlja u prisustvu dvije punoljetne osobe, a kada je to potrebno, i uz učestvovanje vještaka.

(3) Popisu može biti prisutna i svaka zainteresirana osoba.

Postupak sa stvarima za koje postoje posebni propisi

Član 222.

Kad se prilikom popisivanja ili inače u ostavini pronađu stvari za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, s njima će se nakon obavljenoga popisa postupiti po tim propisima.

3. Osiguranje ostavine

Predaja na čuvanje

Član 223.

(1) Ako se ustanovi da nijedan od prisutnih nasljednika nije sposoban upravljati

ostavinom ili nečim iz njezina sastava, a nema zakonskog zastupnika, ili ako su nasljednici nepoznati ili odsutni ili kada druge okolnosti nalažu naročiti oprez, policijski službenik ili druga osoba koja postupa u ime vlasti predat će u hitnim slučajevima te stvari na čuvanje pouzdanoj osobi i o tome odmah obavijestiti sud na čijem se području te stvari nalaze, koji može tu mjeru izmijeniti ili ukinuti.

(2) Gotov novac, vrijednosne papire, dragocjenosti, štedne knjižice i druge važne isprave, treba u slučaju iz stava 1. ovog člana predati na čuvanje sudu ili notar na čijem se području nađe ta imovina.

(3) Ko primi na čuvanje stvari iz st. 1. i 2. ovog člana, dužan je o tome izdati potvrdu koju će sudu na čijem se području te stvari nalaze predati onaj ko ih je dao na čuvanje.

(4) Sud iz st. 1. i 2. ovog člana obavijestit će ostavinski sud o svim mjerama preduzetim za osiguranje ostavine.

Postavljanje privremenog staratelja ostavine

Član 224.

(1) Privremenog staratelja ostavine postavlja ostavinski sud.

(2) Prije postavljanja privremenog staratelja sud će po mogućnosti zatražiti mišljenje u pogledu staratelja od osoba koje su vjerovatno pozvane na nasljedstvo.

Pečaćenje

Član 225.

(1) Ako ocijeni da je to cjelishodno, sud može odrediti da se prostorije u kojima se nalaze stvari iz sastava ostavine zapečate, te će odrediti osobu koju će obavezati da bez odgađanja prijavi svako oštećenje pečata nadležnoj policijskoj upravi i sudu.

(2) Dopuštenje za skidanje pečata može dati samo ostavinski sud, odnosno notar kao povjerenik suda.

Privremene mjere

Član 226.

Prije pokretanja ostavinskog postupka i tijekom njega, sve dok postupak ne bude pravosnažno okončan, sud će na zahtjev stranke radi osiguranja stvari i prava iz ostavine odrediti privremene mjere predviđene zakonom kojim se uređuje izvršni postupak, ako stranka učini vjerovatnim opasnost da bi se bez takve mjere promijenilo postojeće stanje ili ako učini vjerovatnim da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadle štete koja prijeti.

C. POKRETANJE OSTAVINSKOG POSTUPKA

Pokretanje postupka

Član 227.

(1) Ostavinski postupak se pokreće po službenoj dužnosti u roku od 30 dana kad sud primi smrtovnicu ili izvod iz matične knjige umrlih, odnosno s njima izjednačenu ispravu

(2) Sud, odnosno notar koji kao povjerenik suda vodi ostavinski postupak, dužan je odmah nakon što se pokrene ostavinski postupak, pribaviti dokaz o činjenicama iz Registra u skladu sa odredbama člana 124. ovog zakona.

Ispitivanje nadležnosti

Član 228.

(1) Nakon što primi ispravu iz člana 227. ovoga zakona, sud će ispitati je li nadležan za ostavinski postupak, pa ako ustanovi da nije nadležan, dostavit će predmet nadležnom sudu.

(2) Ako sud ustanovi da je za ostavinski postupak nadležan inozemni organ, rješenjem će se oglasiti nenadležnim i obustaviti postupak.

Mjere ostavinskog suda za osiguranje ostavine

Član 229.

(1) Mjere za osiguranje ostavine može ostavinski sud odrediti tijekom cijelog ostavinskog postupka.

(2) Ostavinski sud može tijekom ostavinskog postupka mijenjati i ukidati mjere osiguranja ostavine koje je odredio on sam ili neki drugi sud ili organ vlasti.

(3) Mjere za osiguranje, a i njihove promjene i ukidanja određuje ostavinski sud na zahtjev stranke, a i po službenoj dužnosti.

Pozivanje izvršitelja testamenta

Član 230.

Ako je ostavitelj postavio izvršitelja testamenta, sud će mu to priopćiti i pozvati ga da se u određenom roku očituje prima li se te dužnosti.

Staratelj nerođenog djeteta

Član 231.

(1) Ako se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasljedstvo, ostavinski sud će o tome obavijestiti organ nadležn za poslove starateljstva.

(2) Ako organ nadležn za poslove starateljstva drukčije ne odredi, o pravima još nerođenog djeteta brinut će se jedan od njegovih roditelja.

Postupak kad nema imovine ili kad ima samo pokretne imovine

Član 232.

(1) Ako prema podacima kojima sud raspolaže umrli nije ostavio imovinu, ostavinski će sud rješenjem odlučiti da se ne provodi ostavinska rasprava.

(2) Isto tako sud će postupiti i u slučaju ako je ostavitelj ostavio samo pokretnine i s njima izjednačena prava, a nijedna od osoba pozvanih na nasljedstvo ne zahtijeva da se provede ostavinski postupak.

(3) Kad sud odluči da ne provodi ostavinski postupak, obavijestit će o tome organ nadležan za poslove starateljstva ako među nasljednicima ima osoba koje nisu sposobne da se same brinu o svojim pravima i interesima, a nemaju roditelje ili druge zakonske zastupnike.

(4) Ako je sud odlučio da se ne provodi ostavinski postupak zbog toga što se ostavina sastoji samo od pokretne imovine, ukinut će mjere osiguranja ostavine kako bi osobe pozvane na nasljedstvo mogle slobodno ostvarivati prava koja im pripadaju kao nasljednicima.

(5) Kad u ostavinu ulaze i stvarna prava na nekretninama, postupit će se kao kad su iza ostavitelja ostale nekretnine, a kad postoje ostala prava - kao da su ostale pokretnine.

Odvajanje ostavine od imovine nasljednika

Član 233.

Kad se po odredbama zakona može zahtijevati odvajanje ostavine od imovine nasljednika, sud će na prijedlog ovlaštenih osoba odrediti to odvajanje, primjenjujući pri tom odredbe ovoga zakona o privremenim mjerama za osiguranje ostavine.

D. OSTAVINSKA RASPRAVA

Poziv na ročište

Član 234.

(1) Za ostavinsku raspravu sud će odrediti ročište.

(2) U pozivu na ročište sud će zainteresirane osobe obavijestiti o pokretanju postupka, o tome je li mu koji testament već predat, te će ih pozvati da odmah dostave sudu pisani testament, odnosno ispravu o usmenom testamentu ili ugovor o nasljeđivanju ili o drugom pravnom poslu za slučaj smrti, ako se kod njih nalazi, ili da naznače svjedoke usmenog testamenta.

(3) Sud će u pozivu upozoriti zainteresirane osobe da mogu do donošenja prvostepenog rješenja o nasljeđivanju dati izjavu o prihvatanju i ustupanju nekom od sunasljednika ili izjavu o odricanju od nasljedstva usmeno na ročištu ili u formi notarski obrađene isprave, a ako na ročište ne dođu ili takvu izjavu ne daju, smatrat će se da žele biti nasljednici.

(4) Ako je ostavitelj ostavio testament, o pokretanju ostavinskoga postupka sud će obavijestiti i na ročište pozvati i osobe koje bi mogle po zakonu polagati pravo na nasljedstvo.

(5) Ako je ostavitelj postavio izvršitelja testamenta, sud će i njega obavijestiti o pokretanju postupka.

Pozivanje oglasom

Član 235.

(1) Ako se ne zna ima li nasljednika, sud će oglasom pozvati osobe koje polažu pravo na nasljedstvo da se prijave sudu u roku od jedne godine od objave oglasa u „Službenim novinama Federacije BiH“.

(2) Oglas će se pribiti na oglasnu ploču suda i objaviti u „Službenim novinama Federacije BiH“ i na drugi prikladan način.

(3) Po odredbama st. 1. i 2. ovog člana sud će postupiti i ako je nasljedniku postavljen privremeni zastupnik zbog toga što je boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema punomoćnika, ili zbog toga što se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalaze u inozemstvu ili su nedostupni, a dostava se nije mogla obaviti.

(4) Pošto protekne rok iz stava 1. ovoga člana, sud će provesti ostavinsku raspravu na temelju izjave postavljenog staraoca i podataka kojima sud raspolaže.

Predmet ostavinske rasprave

Član 236.

(1) Na ročištu za ostavinsku raspravu sud će raspraviti sva pitanja važna za donošenje odluke u ostavinskom postupku, a naročito u pogledu prava na nasljedstvo, veličinu nasljednog dijela i prava na legate.

(2) Sud o pravima odlučuje, u pravilu, pošto je zainteresiranim osobama omogućio da daju potrebne izjave. Tijekom ostavinskog postupka zainteresirane osobe mogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresiranih osoba, i nije potrebno da se u svakom slučaju tim osobama omogući da se očituju o izjavama drugih zainteresiranih osoba.

(3) O pravima osoba koje nisu došle na ročište, a uredno su pozvane, sud će odlučivati prema podacima kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pisane izjave koje stignu do donošenja odluke.

(4) Ako sud posumnja da je osoba koja po zakonu polaže pravo na nasljedstvo jedini ili najbliži ostaviteljev srodnik, može saslušati i osobe za koje smatra da bi mogle imati jednako ili jače nasljedno pravo, a može te osobe pozvati i oglasom po odredbama člana 235. ovoga zakona.

Nasljednička izjava

Član 237.

(1) Svako je ovlašten, ali niko nije dužan dati nasljedničku izjavu.

(2) Za osobu koja nije dala izjavu o odricanju od nasljedstva smatra se da želi biti nasljednikom.

(3) Osoba koja je valjano dala izjavu da prihvaća nasljedstvo, ne može ga se više odreći.

(4) Nasljedničku izjavu potpisuju, odnosno stavljaju rukoznak nasljednik ili njegov zastupnik.

(5) Ako nasljednik ili njegov zastupnik nije u stanju potpisati nasljedničku izjavu, navest će razlog ovlaštenoj osobi, koja će to zabilježiti u zapisniku.

(6) Izjava o primanju nasljeđa ili o odricanju od nasljeđa koja je podnesena sudu mora biti notarski obrađena, kao i punomoć za davanje takve izjave. Ovu izjavu ili punomoć sa istim pravnim dejstvom nasljednik može dati i pred konzularnim predstavnikom ili diplomatskim predstavnikom Bosne i Hercegovine koji vrši konzularne poslove.

(7) U izjavi treba navesti da li se nasljednik prima, odnosno odriče dijela koji mu pripada na osnovu zakona, na osnovu ugovora o nasljeđivanju ili na osnovu testamenta ili se izjava odnosi na nužni dio.

(8) Ako nasljednik u nasljedničkoj izjavi ne izjavi odnosi li se njegova izjava na ono što mu pripada na osnovu zakona, na osnovu ugovora o nasljeđivanju ili na osnovu testamenta, ili kao nužni dio, smatra se da se izjava odnosi na nasljedstvo po bilo kojem osnovu.

(9) Sud neće zahtijevati nasljedničku izjavu ni od koga, ali nasljednik koji želi dati izjavu može to učiniti usmeno pred ostavinskim sudom na zapisnik, odnosno predajom ostavinskom sudu isprave iz stava 6. ovog člana.

(10) Prilikom davanja izjave o odricanju od nasljedstva ovlaštene osobe će nasljednika upozoriti da se može odreći nasljedstva samo u svoje ime, ili i u ime svojih potomaka.

Prigovor na popis

Član 238.

(1) Ako stranke prigovore popisu, sud može, ako to smatra potrebnim, narediti sudskom službeniku ili notaru da ponovno obavi popis.

(2) Ako popis imovine nije obavljen, sud može, na osnovu podataka koje su mu dale zainteresirane osobe, sam utvrditi što ulazi u ostavinu.

Upućivanje na parnicu zbog spora

Član 239.

(1) Sud će prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na parnicu ili postupak pred upravnim organom ako su među strankama sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo.

(2) Na način predviđen odredbom stava 1. ovog člana sud će postupiti naročito ako su sporne činjenice:

1) o kojima zavisi nasljedno pravo, a naročito valjanost ili sadržaj ugovora o nasljeđivanju ili testamenta ili odnos nasljednika i ostavitelja na osnovu kojega se po zakonu nasljeđuje,

2) od kojih zavisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela ili uračunavanje u nasljedni dio,

3) od kojih zavisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojanje razloga za nedostojnost,

4) je li se neka osoba odrekla nasljedstva,

5) od kojih zavisi osnovanost zahtjeva nadživjelog bračnog partnera i potomaka

ostaviteljevih, koji su živjeli sa ostaviteljem u istom domaćinstvu, da im se iz ostavine izdvoje predmeti domaćinstva koji služe za zadovoljenje svakodnevih potreba.

(3) Ako u navedenim slučajevima ne postoji spor o činjenicama, već se stranke spore o primjeni prava, ostavinski sud neće prekidati ostavinski postupak, nego će raspraviti pravna pitanja u ostavinskom postupku.

(4) Sud neće prekinuti postupak ni u slučaju iz stava 1. ovog člana, ako se radi o činjenicama čije postojanje zakon pretpostavlja, o činjenicama koje su općepoznate, te ako su sporne činjenice koje može utvrditi na osnovu javnih ili javno ovjerenih isprava, nego će na osnovu pretpostavke o postojanju tih činjenica, odnosno da je sadržaj tih isprava istinit, donijeti rješenje o nasljeđivanju, a onoga koji tvrdi suprotno pretpostavci uputit će da to dokaže u parnici, odnosno u upravnom postupku.

Upućivanje na parnicu zbog spora o pravu na legat ili o drugom pravu na ostavinu

Član 240.

(1) Ako su među strankama sporne činjenice od kojih zavisi pravo na testamentom određeni legat ili drugo pravo, sud će uputiti stranke na parnicu ili postupak pred organom uprave, ali neće prekinuti ostavinski postupak.

(2) Ako u slučaju iz stava 1. ovog člana ne postoji spor o činjenicama nego samo o primjeni prava, ostavinski će sud ta pravna pitanja raspraviti u ostavinskom postupku.

Upućivanje na parnicu zbog spora o sastavu ostavine

Član 241.

(1) Sud će prekinuti ostavinski postupak i uputiti stranke na parnicu ili upravni postupak ako su između stranaka sporne činjenice:

- 1) od kojih zavisi sastav ostavine,
- 2) od kojih zavisi predmet legata,
- 3) ako između nasljednika postoji spor povodom zahtjeva nadživjelog bračnog partnera ili potomaka ostaviteljevih koji su s njim živjeli u zajednici, da im iz ostavine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti imovine ostavitelja.

(2) Sud neće prekinuti postupak u slučaju iz stava 1. ovog člana, ako su sporne činjenice koje može utvrditi na osnovu javnih isprava, nego će na osnovu pretpostavke da je sadržaj tih isprava istinit donijeti rješenje o nasljeđivanju, a onoga koji tvrdi suprotno uputit će da to dokaže u parnici, odnosno u upravnom postupku.

(3) Kad sud u slučaju iz stava 1. ovog člana prekida postupak, prethodno će ispitati jesu li ispunjene pretpostavke za donošenje djelimičnog rješenja o nasljeđivanju, pa će ga donijeti ako su ispunjene.

(4) Prekid postupka iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na ono što je obuhvaćeno djelimičnim rješenjem o nasljeđivanju.

Ko se upućuje na parnicu i trajanje prekida

Član 242.

(1) Sud će uputiti na parnicu ili upravni postupak stranku čije pravo smatra manje vjerovatnim.

(2) Ako sud prekine postupak, odredit će rok koji ne može biti duži od 30 dana, u kojemu upućena stranka treba pokrenuti parnicu ili upravni postupak, te o pokretanju obavijestiti ostavinski sud.

(3) Ako stranka u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajat će dok parnica ili upravni postupak ne bude pravosnažno završen.

(4) Ako stranka u određenom roku ne postupi po rješenju suda, prekinuti će se postupak nastaviti i dovršiti bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je stranka upućena na parnicu, odnosno upravni postupak. U tom slučaju stranka koja je upućena na parnicu ili na upravni postupak može svoja prava ostvarivati u postupku na koji je upućena.

(5) Ako je ostavinski sud postupio u skladu s odredbom stava 4. ovog člana, a i u slučaju da je ostavinu raspravio, a trebao je stranku uputiti na parnicu ili upravni postupak, pravosnažnost odluke ostavinskog suda ne sprječava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica ili upravni postupak.

E. RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU I LEGATU

Sadržaj rješenja o nasljeđivanju

Član 243.

(1) Rješenjem o nasljeđivanju sud utvrđuje ko je ostaviteljevom smrću postao njegov nasljednik i koja su prava time stekle i druge osobe.

(2) Rješenje iz stava 1. ovog člana sadrži:

1) prezime i ime ostavitelja, ime jednoga od njegovih roditelja, datum rođenja, državljanstvo i, po mogućnosti, ostaviteljev jedinstveni matični broj građanina, te za osobe umrle u braku i njihovo prezime koje su imale prije sklapanja braka,

2) oznaku nekretnina s podacima iz javnih evidencija o nekretninama potrebnim za upis, kao i oznaku pokretnih stvari i drugih prava za koja je sud utvrdio da ulaze u ostavinu,

3) prezime i ime nasljednika, ime jednog od njegovih roditelja, datum rođenja, državljanstvo, njegovo prebivalište, odnos nasljednika prema ostavitelju, nasljeđuje li

ga kao zakonski ili testamentarni nasljednik, a ako ima više nasljednika, i nasljedni dio svakoga pojedinog nasljednika izražen razlomkom, te po mogućnosti nasljednikov jedinstveni matični broj građanina,

4) je li i kako nasljednikovo pravo uvjetovano, uvjetovano rokom ili opterećeno nalogom, odnosno inače ograničeno ili opterećeno i u čiju korist,

5) prezime i ime i prebivalište osoba kojima je u vezi s nasljeđivanjem ostavitelja pripalo pravo na legat ili neko drugo pravo iz ostavine s tačnom oznakom toga prava, te po mogućnosti njihov jedinstveni matični broj građanina.

(3) Ako u ostavinskom postupku svi nasljednici i legatari sporazumno predlože diobu i način diobe, sud će i taj sporazum unijeti u rješenje o nasljeđivanju. Sud će isto tako postupiti ako diobu provede prema čl. 177. i 178. ovog zakona.

(4) Odredbe o rješenju o nasljeđivanju primjenjuju se na odgovarajući način i na slučajeve ostavine bez nasljednika (član 21. ovog zakona), kada su ostaviteljevi nasljednici općina, odnosno grad na koje je na osnovu ovog zakona prešla ostavina.

Dostava rješenja o nasljeđivanju

Član 244.

(1) Rješenje o nasljeđivanju dostavit će se svim nasljednicima i legatarima, kao i osobama koje su tijekom postupka istakle zahtjev za nasljedstvo.

(2) Pravosnažno rješenje o nasljeđivanju dostavit će se nadležnoj poreznoj upravi i javnom registru nekretnina, ali ne prije nego što stranke reguliraju eventualne porezne obaveze i podmire sve troškove ostavinskog postupka.

Upisi u javnu evidenciju nekretnina i predaja pokretnih stvari

Član 245.

(1) U rješenju o nasljeđivanju sud će odrediti da se nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju provedu u zemljišnoj knjizi i katastru nekretnina potrebni upisi u skladu s pravilima zemljišnoknjižnog prava.

(2) U rješenju o nasljeđivanju sud će odrediti da se nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju ovlaštenim osobama predaju pokretne stvari koje su pohranjene kod suda, notara ili po njihovu nalogu kod treće osobe.

(3) Ako je testamentom nasljedniku naloženo ispunjenje ili osiguranje obaveza u korist osoba koje se nisu sposobne same brinuti o svojim pravima i interesima, ili radi ostvarenja neke općekorisne svrhe, sud će odrediti nužne mjere osiguranja.

Mjere osiguranja kad je pravo nasljednika ili legatara uvjetovano

Član 246.

Kad je nasljednikovo pravo uvjetovano, uvjetovano rokom ili opterećeno nalogom, sud će na prijedlog zainteresiranih osoba odrediti potrebne privremene mjere osiguranja.

Posebno rješenje o legatu

Član 247.

(1) Ako nasljednici ne osporavaju legat, sud može i prije donošenja rješenja o nasljeđivanju, na zahtjev legatara, donijeti posebno rješenje o legatu.

(2) U tom slučaju na odgovarajući će se način primijeniti odredbe o upisima u zemljišnoj knjizi i o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda, notara ili po njihovu nalogu kod treće osobe.

Djelimično rješenje o nasljeđivanju

Član 248.

Kad je sastav ostavine samo djelimično nesporan, sud će nakon što utvrdi ko su nasljednici, odnosno legatari, donijeti djelimično rješenje o nasljeđivanju kojim će utvrditi nasljednike i legatаре, te ono za što nije sporno da je u sastavu ostavine.

Učinak pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju i legatu

Član 249.

(1) Smatra se da je pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju utvrđeno što je u sastavu ostavine, ko je ostavitelj nasljednik, koliki mu nasljedni dio pripada, je li mu nasljedno pravo ograničeno ili opterećeno i kako, te postoje li kakva prava na legate i koja. Isto vrijedi i za djelimično rješenje o nasljeđivanju u pogledu onoga što je njima utvrđeno.

(2) Što je utvrđeno pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju može pobijati jedino onaj koji po odredbama ovog zakona nije vezan pravosnažnošću rješenja o nasljeđivanju. On to može pobijati jedino putem parnice s osobama u čiju korist glasi utvrđenje čiju istinitost osporava.

(3) Pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju nisu vezane osobe koje tvrde da im pripada neko pravo u pogledu onoga za što je utvrđeno da je u sastavu ostavine, ako nisu kao stranke učestvovalе u ostavinskoj raspravi, niti su na nju bile uredno osobno pozvane.

(4) Pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju nisu vezane osobe koje tvrde da im je zbog ostaviteljeve smrti pripalo nasljedno pravo na osnovu ugovora o nasljeđivanju,

testamenta ili zakona, ili da im je pripalo pravo na neki legat, ako nisu kao stranke učestvovala u ostavinskoj raspravi, niti su na nju bile uredno osobno pozvane.

(5) Pravosnažnim rješenjem o nasljeđivanju vezane su osobe koje su kao stranke učestvovala u ostavinskoj raspravi ili su na nju bile uredno osobno pozvane, no ipak nisu vezane:

1) u pogledu prava koja bi za njih proizlazila iz naknadno pronađenog ugovora o nasljeđivanju ili testamenta,

2) u pogledu prava čije je utvrđenje zavisilo o tome kako će neko sporno pitanje biti riješeno u parnici ili upravnom postupku na koji ih je ostavinski sud uputio, ili ih je trebao uputiti, ako to pitanje nije bilo riješeno prije pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju,

3) ako su ispunjene pretpostavke pod kojima bi u parničnom postupku mogle zahtijevati ponavljanje postupka.

Stjecanje od tobožnjeg nasljednika

Član 250.

(1) Ko je u dobroj vjeri povodom naplatnog stjecanja neke stvari ili prava koje pripada ostaviteljevu nasljedniku postupao s povjerenjem u istinitost pravosnažnog rješenja o nasljeđivanju, ne znajući da to utvrđenje nije istinito u pogledu osobe od koje je stjecao, ipak je stekao tu stvar ili pravo kao što bi ju stekao da je otuđiocu zaista pripadalo nasljedno pravo onako kako je navedeno u pravosnažnom rješenju o nasljeđivanju.

(2) Ovim se ne dira u odredbe o stjecanju povjerenjem u istinitost i potpunost zemljišnih knjiga kao ni u odredbe o stjecanju pokretnina od ne vlasnika.

F. NASLJEDNIKOVİ ZAHTJEVI NAKON PRAVOSNAŽNOSTI

RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU

Naknadno pronađena imovina

Član 251.

(1) Ako se nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe imovina koja nije obuhvaćena tim rješenjem, sud neće ponovno provoditi ostavinsku raspravu, nego će ovu imovinu novim (dopunskim) rješenjem rasporediti na osnovu prije donesenog rješenja o nasljeđivanju, osim ako se neki od nasljednika odrekao nasljedstva ili svoj nasljedni dio ustupio sunasljedniku.

(2) Ako prije nije bila vođena ostavinska rasprava, sud će je po službenoj dužnosti provesti samo ako su pronađene nekretnine ili s njima izjednačena prava.

(3) Ako prije nije bila vođena ostavinska rasprava, a pronađene su pokretne ili s njima izjednačena prava, sud će provesti ostavinsku raspravu samo na zahtjev zainteresiranih osoba.

Naknadno pronađeni ugovor o nasljeđivanju i testament

Član 252.

(1) Ako se nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju pronađe testament, sud će ga proglasiti, te zapisnik o proglašenju i fotokopiju (prepis-presliku) testamenta dostaviti ostavinskom sudu, a zadržati njezin izvornik.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, kao i u slučaju da se naknadno pronađe ugovor o nasljeđivanju, ostavinski sud neće ponovno voditi ostavinsku raspravu, nego će obavijestiti zainteresirane osobe o proglašenju testamenta, odnosno o naknadno pronađenom ugovoru o nasljeđivanju i upozoriti ih da mogu svoja prava na temelju testamenta ostvarivati u parnici.

Novi nasljednik ili legatar

Član 253.

Osoba koju ne veže pravosnažno rješenje o nasljeđivanju ili legatu, a koja smatra da ima pravo kao nasljednik ili legatar, može to svoje pravo ostvarivati samo u parnici.

Djelovanje razloga za ponavljanje postupka

Član 254.

(1) Nakon pravosnažnosti rješenja o nasljeđivanju ili o legatu, stranke mogu u rokovima i zbog razloga zbog kojih se može zahtijevati ponavljanje parničnog postupka pokrenuti parnicu i u njoj ostvarivati svoja prava.

(2) U parnici iz stava 1. ovog člana sud će o postojanju pretpostavki za ponavljanje postupka odlučiti kao o prethodnome pitanju.

G. POSTUPAK KAD JE NADLEŽAN INOZEMNI ORGAN

Mjera za zaštitu domaćih nasljednika, legatarata i povjeritelja

Član 255.

(1) Kad je za odlučivanje o nasljedstvu iza određenog ostavitelja nadležn inozemni organ, sud na čijem je području ostavitelj umro izdat će po prijemu smrtovnice oglas kojim će pozvati sve osobe u zemlji koje se smatraju ostaviteljevim nasljednicima, legatarima ili povjeriteljima, da u oglasnom roku, koji ne može biti kraći

od trideset dana ni duži od šest mjeseci, a koji teče od dana objavljivanja oglasa u »Službenim novinama Federacije BiH«, to prijave sudu, jer će se u protivnom slučaju ostaviteljeve pokretnine predati nadležnom organu strane države, ili osobi koju ono ovlasti da ih primi.

(2) Oglas će se objaviti u » Službenom novinama Federacije BiH « i na oglasnoj ploči suda, a po potrebi i na drugi prikladan način, a jedan primjerak oglasa dostavit će se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosne strane države u našoj zemlji.

(3) Neće se izdati oglas ako vrijednost ostavine, bez odbitka dugova, ne premašuje iznos od 10.000,00 KM.

(4) Ako se oglas ne objavi, ostavina se ne smije predati prije nego što proteknu tri mjeseca od dana smrti stranog državljanina.

Zadržavanje ostavine

Član 256.

(1) Ako koja osoba prijavi sudu da se smatra ostaviteljevim nasljednikom ili legatarom, sud će za vrijeme dok organ strane države ne odluči o tom njezinu pravu, zadržati one ostaviteljeve stvari koje bi bile dovoljne tom njezinu pravu.

(2) Pošto organ strane države donese pravosnažnu odluku o njezinu pravu, sud će u pogledu prijavljenog zahtjeva izvršiti ovu odluku u pogledu zadržanih stvari, a ostatak će potom predati organu strane države.

(3) Ako koji ostaviteljev povjeritelj prijavi svoje potraživanje, sud će zadržati onoliko ostaviteljevih stvari koliko je potrebno za pokriće tog potraživanja sve dok ono ne bude podmirena ili osigurana.

DIO TREĆI

NOTARI KAO SUDSKI POVJERENICI

I. PROVOĐENJE OSTAVINSKIH RASPRAVA

Djelokrug notara

Član 257.

(1) Notari kao sudski povjerenici provode radnje i donose odluke u ostavinskom postupku u skladu sa odlukom suda o povjeravanju i odredbama ovoga zakona.

(2) Sud može iz važnih razloga uvijek oduzeti notaru daljnje provođenje ostavinske rasprave koje mu je povjereno i raspravu sam provesti ili povjeriti drugom notaru, te o tome predhodno ili istovremeno obavijestiti Notarsku komoru Federacije

Bosne i Hercegovine.

(3) Važni razlozi iz stava 2. ovog člana na primjer jesu: nemogućnost notara da zbog bolesti ili kojega drugog razloga obavlja posao, očito zanemarivanje zakonskih obaveza od strane notara ili drugi važni razlozi po ocjeni suda.

(4) Protiv odluke suda iz sta. 1. i 2. ovog člana nije dopuštena žalba.

Postupak

Član 258.

(1) Notar povjerene mu radnje u nasljednim stvarima provodi u skladu s odredbama ovog zakona po kojima sud provodi taj postupak.

(2) U postupku koji se provodi pred notarom stranka može biti zastupana po odredbama koje se primjenjuju na zastupanje u vanparničnom postupku.

Rokovi za provođenje postupka

Član 259.

(1) Povjereni postupak provođenja ostavinske rasprave notar je dužan provesti u razumnom roku, računajući od dana prijema predmeta.

(2) U slučaju da notar iz opravdanih razloga ne uspije u roku iz stava 1. ovog člana provesti sve radnje, dostavit će o tome izvještaj sudu i Notarskoj komori Federacije Bosne i Hercegovine u kojem će obrazložiti razloge zbog kojih nije dovršio postupak.

Ovlaštenja i dužnosti notara

Član 260.

(1) Kao povjerenik suda u ostavinskom postupku notar na osnovu odluke suda o povjeravanju provodi radnje i donosi odluke propisane ovim zakonom.

(2) U slučajevima iz čl. 239, 240. i 241. ovog zakona notar će vratiti spis nadležnom sudu.

(3) U slučajevima iz čl. 173, 177. i 178. ovog zakona notar može donositi odluke samo uz saglasnost svih stranaka u postupku. U protivnom vratit će spis nadležnom sudu.

(4) Nakon pravosnažnosti rješenja kojim je postupak okončan, odnosno povodom izjavljenog prigovora, kao i u drugim slučajevima kada po odredbama ovog zakona vraća spis nadležnom sudu, notar će vratiti spis nadležnom sudu, a u notarskom

spisu zadržati prijepis spisa.

Službeno sjedište notara

Član 261.

(1) Sud će provođenje ostavinskih postupaka povjeravati notarima koji imaju službeno sjedište na području suda ili na području njegovog odjeljenja.

(2) Kad na području suda, odnosno odjeljenja suda imaju svoja službena sjedišta više notara, predmeti će im se dodjeljivati u rad ravnomjerno po abecednom redu prezimena notara, na koji red neće uticati završetak kalendarske godine.

(3) Ostavinske predmete u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana sud može dostavljati notarima i elektronskim putem.

II. POLOŽAJ I RAD NOTARA KAO SUDSKOG POVJERENIKA

Važenje zakona

Član 262.

(1) Ako ovim zakonom nije drukčije propisano, za rad notara kao sudskog povjerenika važe propisi kao za sudove.

(2) O razlozima za izuzeće notara odlučuje sud koji ga je postavio za svog povjerenika.

Dostavljanje

Član 263.

Pozive i druge isprave koje sastavlja kao sudski povjerenik notar dostavlja strankama prema propisima o sudskoj dostavi.

Oslobođenje od troškova taksi

Član 264.

U izvršenju povjerenog posla notar je ovlašten pribavljati potrebne podatke i isprave od drugih nadležnih organa. Podnesci kojima to traži oslobođeni su od troškova sudskih i administrativnih taksi.

Nadzor suda

Član 265.

(1) Nadzor nad radom notara kao sudskog povjerenika obavlja sud koji mu je povjerio posao.

(2) Notar ne može, osim iz osobito opravdanih razloga, odbiti povjereni posao, a o čemu je bez odlaganja dužan obavijestiti sud i Notarsku komoru Federacije Bosne i Hercegovine.

(3) O opravdanosti razloga iz stava 2. ovog člana odlučuje sud koji mu je povjerio posao, pri čemu sud može zatražiti mišljenje Notarske komore Federacije Bosne i Hercegovine.

(4) Kad notar odbije povjereni posao ili kad mu sud oduzme povjereni posao, sud će narediti notaru predaju spisa i po službenoj dužnosti izvršiti svoj nalog te o tome obavijestiti Notarsku komoru Federacije Bosne i Hercegovine.

(5) Notar koji odbije izvršiti nalog suda ili odbije predati sudu spise o povjerenom poslu čini povredu službene dužnosti iz člana 120. Zakona o notarima („Službene novine Federacije BiH“ broj 45/02).

Prestanak rada notara

Član 266.

U slučaju prestanka rada notara i promjene službenoga sjedišta notara, kojem je sud povjerio provođenje ostavinskog postupka, postupit će se po odredbama propisa o notarskoj službi koji se odnose na postupak sa spisima notara nakon što se uprazni mjesto notara.

III. NAGRADA I TROŠKOVI NOTARA KAO SUDSKOG POVJERENIKA

Nagrada i troškovi

Član 267.

(1) Nagrada i troškovi notara kao povjerenika suda u provođenju ostavinskog postupka određuju se tako da se jedna nagrada u pravilu odnosi na sve radnje notara u pojedinom ostavinskom postupku.

(2) Pravilnikom o nagradi za provođenje ostavinskog postupka propisat će se za koje radnje notar ima pravo na posebnu nagradu (popis ostavine, dopunsko rješenje o nasljeđivanju, djelimično rješenje o nasljeđivanju i sl.).

(3) Kad u ostavinskom postupku notar postupa kao povjerenik suda, ne plaća se taksa.

(4) Plaćanje notarske nagrade i naknade vrši se u skladu sa propisima o notarskoj službi i Pravilniku iz člana 268. ovog zakona.

Pravilnik

Član 268.

(1) Visinu nagrade i naknade troškova za radnje iz člana 267. ovog zakona propisat će federalni ministar pravde na prijedlog Notarske komore Federacije Bosne i Hercegovine.

(2) Notar smije za službene radnje koje je proveo u ostavinskom postupku kao povjerenik suda računati i naplaćivati samo nagradu po propisanoj tarifi. Zabranjeno je notaru sklapanje pogodbe sa strankama o plaćanju nagrade i troškova drukčije nego je propisano tarifom.

(3) Notar će odbiti davanje klauzule pravosnažnosti i dostavljanje pravosnažnog rješenja o nasljeđivanju javnim registrima, sve dok stranke ne izmire cjelokupni iznos notarske nagrade i naknade troškova.

D I O ČETVRTI PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 269.

(1) Prava stranaka u vezi s nasljeđivanjem cijenit će se po zakonu koji se primjenjivao u času otvaranja nasljedstva.

(2) Procesne odredbe ovog zakona primjenjivat će se na sve slučajeve nasljeđivanja za koje je ostavinski postupak pokrenut nakon početka primjene ovog zakona.

(3) Sud će povjeriti notaru ostavinske predmete u kojima do dana primjene ovog zakona nije preduzeo ni jednu procesnu radnju.

(4) Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, ukoliko u ostavinskom postupku sud nije preduzeo ni jednu procesnu radnju primjenit će se procesne odredbe ovog zakona.

(5) Ukoliko je ostavinski postupak pokrenut prije početka primjene ovog zakona, a u tom postupku nije doneseno prvostupanjsko rješenje, postupak će se okončati po odredbama Zakona o vanparničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/98, 39/04, i 73/05).

Član 270.

(1) Do dana početka primjene ovog zakona valjanost forme testamenta i opoziva testamenta cijenit će se po odredbama dosadašnjeg Zakona o nasljeđivanju (»Službeni list SR BiH«, br. 7/80 i 15/80).

(2) Do dana početka primjene ovog zakona valjanost ugovora o ustupanju raspodjeli imovine za života, ugovora o doživotnom izdržavanju, ugovora o odricanju

od naslijeđa i ugovora o prijenosu nasljednog dijela prije diobe primjenjivat će se odredbe Zakona o nasljeđivanju (»Službeni list SR BiH«, br. 7/80 i 15/80).

(3) Izuzetno od odredbi st. 1. i 2. ovog člana, pravni poslovi zaključeni u formi notarski obrađene isprave sa ovjerom ili bez ovjere od strane sudije do dana stupanja na snagu ovog zakona i to: ugovori o ustupanju i raspodjeli imovine za života, ugovori o doživotnom izdržavanju i sporazumi o odricanju od naslijeđa koje nije otvoreno, kao i pismeni testamenti pred svjedocima iz člana 67. ranijeg Zakona o nasljeđivanju, koje su sastavili notari u formi notarski obrađene isprave, do dana početka primjene ovog zakona, punovažni su.

(4) Odredbe iz stava 3. ovog člana primjenjivat će se i u zatečenim postupcima pred sudovima.

Član 271.

(1) Federalni ministar pravde donijet će pravilnik iz člana 124. stav 2. ovog zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

(2) Federalni ministar pravde donijet će pravilnik iz člana 268. stav 1. ovog zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Notarska komora Federacije Bosne i Hercegovine uspostaviti će Registar testamenata i drugih nasljednopravnih poslova iz člana 124. ovog zakona u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu pravilnika iz stava 1. ovog člana.

Član 272.

Na području općinskih sudova gdje do dana primjene ovoga zakona nisu imenovani notari ostavinske postupke provode nadležni sudovi do imenovanja notara za područja tih sudova.

Član 273.

(1) Rokovi koji su počeli teći prije stupanja na snagu ovoga zakona ističu kad istekne vrijeme određeno ovim zakonom, ali ako je po odredbama koje su prestale važiti već počeo teći rok koji je duži, onda protekom tog roka.

(2) Kad je ovim zakonom određen rok koji po odredbama koje su prestale važiti nije bio predviđen, taj rok ne može početi teći prije stupanja na snagu ovoga zakona.

Član 274.

Ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine bez odlaganja će obavijestiti Vladu Sjedinjenih Američkih Država kao depozitara prema Konvenciji o jednoobraznom zakonu o obliku međunarodnog testamenta da su ovlaštene osobe za sastavljanje međunarodnog testamenta u Federaciji Bosne i Hercegovine suci općinskih sudova, notari, zapovjednici broda odnosno zrakoplova, a u inozemstvu konzularni, odnosno diplomatsko-konzularni predstavnici Bosne i Hercegovine.

Član 275.

(1) Danom početka primjene ovoga zakona prestaje važiti Zakon o nasljeđivanju (»Službeni list SR BiH«, br. 7/80 i 15/80).

(2) Posebni propisi o nasljeđivanju ostaju na snazi ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

Član 276.

Danom početka primjene ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 91. do 145. Zakona o vanparničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/98, 39/04 i 73/05).

Član 277.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u »Službenim novinama Federacije BiH«, a početak će se primjenjivati nakon tri mjeseca od dana stupanja na snagu.

OBRAZLOŽENJE

ZAKONA O NASLJEĐIVANJU

I – USTAVNI OSNOV

Osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu IV.A.20.d Ustava Federacije Bosne i Hercegovine kojim je propisano da je u nadležnosti Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Članom IX.5.(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da svi zakoni, drugi propisi i pravosudni poslovnici na snazi u Federaciji Bosne i Hercegovine na dan stupanja na snagu Ustava, ostaju na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti s ovim Ustavom dok mjerodavno tijelo ne odluči drukčije.

U skladu sa pomenutom ustavnom odredbom, na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine primjenjuje se još uvijek Zakon o nasljeđivanju SR BiH iz 1973. godine, u formi prečišćenog teksta, koji je objavljen u „Službenom listu SR BiH“, br. 7/80 i 15/80. Zakon o nasljeđivanju SR BiH se u velikoj mjeri oslanja na raniji savezni Zakon o nasljeđivanju iz 1955. Iako je i savezni Zakon o nasljeđivanju, (a tako i kasnije doneseni republički Zakon o nasljeđivanju iz 1973. godine) solidno kodifikatorsko djelo, koje je slijedilo za to vrijeme moderna rješenja u uporednom pravu, ipak je na nizu mjesta zakonski tekst nosio obilježja jednog socijalističkog zakona o nasljeđivanju. Već bi sam proces pretvorbe bio dovoljan razlog da se preispitaju i eventualno noveliraju odredbe zakona koji regulira nasljeđivanje, kao jednu od emanacija privatnog vlasništva.

U preambuli Dejtonskog ustava je zapisano da je jedan od osnovnih ciljeva njegovog donošenja garancija privatnog vlasništva. Na nizu mjesta odredbe Zakona o nasljeđivanju SR BiH ne nude potrebni nivo zaštite te ih je nužno mijenjati ili dopunjavati. Novi zakonski tekst ovdje vodi računa o garanciji prava vlasništva i slobodi raspolaganja testamentarnim i ugovornim putem (npr. uvođenjem instituta ugovora o nasljeđivanju, proširenjem kruga zakonskih nasljednika, kako bi se izbjeglo da zaostavština lako bude bez nasljednika te tako postane državno vlasništvo, ukidanjem ograničenja kod nasljeđivanja autorskih prava itd.).

Tome treba dodati i činjenicu da su se u posljednjih pola stoljeća osim promjene društveno-ekonomskog uređenja dogodile i druge izmjene društvenih prilika što je imalo za posljedicu izmjenu ili donošenje drugih zakona. Prije svega se ima u vidu reforma stvarnog i zemljišnoknjižnog prava te donošenje novog Porodičnog zakona. Kao i u ranijem Porodičnom zakonu SR BiH iz 1979. godine i ovaj zakon izražava princip jednakosti između bračne i vanbračne zajednice, što nije bilo dosljedno provedeno u nasljednom pravu. Naime, za razliku od ranije SR Slovenije i SAP Kosovo koje su još u okviru bivše SFRJ priznavale vanbračnom

partneru pravo na zakonsko nasljeđivanje, u nasljednom pravu SR BiH, odnosno Federacije BiH, ovo opredjeljenje porodičnog zakonodavstva je bilo ostalo bez odjeka. Ovaj Nacrt uvrštava vanbračnog druga u krug zakonskih nasljednika i time slijedi tendencije u uporednom pravu.

Jedan od bitnih razloga zbog kojeg se pristupilo donošenju novog Zakona o nasljeđivanju je bila potreba da se odredbe ovog zakona usaglase s organizacijom i nadležnostima organa pravosuđa i drugih organa koji se osnivaju u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i da se rastereti pravosuđe u Federaciji Bosne i Hercegovine, a u skladu sa preporukama Evropske komisije iz strukturalnog dijaloga o reformi pravosuđa i usvojenom Strategijom razvoja sektora pravde u Bosni i Hercegovini. Donošenjem ovog zakona bi bila izvršena harmonizacija nasljednopravnih odnosa sa zemljama regiona, što predstavlja postupanje po pozitivnim evropskim standardima u ovoj oblasti.

Jedan od vodećih ciljeva reforme pravosuđa u Federaciji BiH odnosno u BiH je postići veću efikasnost sudova. Taj je cilj dijelom moguće postići i prenošenjem određenih poslova sa sudova na druge organe i službe. Kao rezultat strukturalnog dijaloga (Preporuke sa drugog sastanka o „Strukturalnom dijalogu o pravosuđu između Evropske unije i Bosne i Hercegovine ” od 10-11. novembra 2011.) Evropska komisija je iznijela čitav niz preporuka. Između ostalog da se u cilju uvođenja niza mjera za smanjenje velikog priliva predmeta u sudovima izvrši „prijenos vanparničnih ostavinskih predmeta na notare“. Ovaj Nacrt slijedi navedene preporuke i predviđa povjeravanje nespornih ostavinskih predmeta notarima, a čime bi Federacija BiH ispunila svoje preuzete obaveze iz usvojene Strategije razvoja sektora pravde u Bosni i Hercegovini.

Neusklađenost odredaba Zakona o nasljeđivanju SR BiH i drugih zakona u Federaciji BiH je već dovela do problema u praksi (npr. pitanje forme nasljednopravnih poslova), a s druge strane mogućnosti koje određene službe ili organi pružaju, za rasterećenje pravosuđa, nisu bile iskorištene. U Republici Srpskoj su donošenjem Zakona o nasljeđivanju RS (Službeni glasnik RS 1/09) i Zakona o vanparničnom postupku (Službeni glasnik RS 36/09) u dobroj mjeri izvršena potrebna usklađivanja.

Predloženi zakonski tekst nije imao za cilj radikalnu izmjenu nasljednopravnih normi. Kao što je rečeno, važeći zakon predstavlja solidno kodifikatorsko djelo. Novi zakon ne znači radikalnu promjenu uređenja ustanove nasljeđivanja već prije usklađivanje sa ustavnim reformama i provedenim procesom pretvorbe, kao i izmjenama drugih propisa (Porodični zakon i drugi propisi). Prilikom izmjena izvršena je uporednopravna analiza već usvojenih rješenja u Republici Srpskoj, te su rješenja u Federaciji BiH, gdje god je to bilo opravdano i svrsishodno usklađena sa rješenjima ovog entiteta, a u cilju osiguranja jednakosti građana BiH te u cilju izbjegavanja interlokalnih sukoba zakona za koji u pravnom poretku BiH ne postoje rješenja. Kao i kod donošenja niza drugih zakona izvršena je analiza novog nasljednog prava Republike Hrvatske i drugih zemalja regiona, te su kao i u Republici Hrvatskoj (a tako je bilo i u Republici Srpskoj) zadržana sva načelna opredjeljenja ranijeg zakona, a izvršena samo neophodna usklađivanja sa novim ustavnim i zakonskim rješenjima. Po ugledu na hrvatsko pravo u zakonu je učinjeno i niz tehničkih intervencija i pojašnjenja čime su otklonjene neke dileme koje su postojale u praksi (npr. da li

nasljednik nužnog nasljednika može postaviti zahtjev za zaštitu nužnog nasljednog dijela); ove će nedoumice u budućnosti biti isključene.

Za razliku od važećeg rješenja prema kojem se materijalno nasljedno pravo i ostavinski postupak reguliraju u dva različita zakona, Nacrt regulira ove obje oblasti. Međutim, ovakvo zakonsko rješenje u BiH nije novina: sve do 1989. godine, kada je donošenjem Zakona o vanparničnom postupku SR BiH 1989. godine ostavinski postupak izdvojen iz Zakona o nasljeđivanju, ove su dvije oblasti bile regulirane jednim zakonom. Ocjenjeno je da povezanost materije i preglednost govore u prilog reguliranju nasljednopravne materije na jednom mjestu. Tim prije što bi izmjena samo materijalnih propisa, bez istovremene izmjene ostavinskog postupka imala za posljedicu da ni reforme materijalnog nasljednog prava ne mogu biti implementirane.

III – OBRAZLOŽENJE VAŽNIJIH PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Predmet reguliranja zakona je bitno proširen jer se ovim zakonom predviđa reguliranje materijalnog nasljednog prava (Dio prvi) i ostavinskog postupka (Dio drugi), čime će biti stavljene van snage odredbe Zakona o vanparničnom postupku Federacije BiH koje reguliraju ostavinski postupak. Obrazloženje za ovakav zakonodavni postupak dato je pod II. U osnovi su preuzete odredbe Zakona o vanparničnom postupku koje reguliraju ostavinski postupak, ali uz izvjesne izmjene i dopune. Obrazloženje pojedinih zakonskih rješenja koja odstupaju od ranije regulative biće date na odgovarajućem mjestu.

Osim jedinstvenog reguliranja materijalnog i procesnog prava, novinu predstavljaju i odredbe kojima se regulira ugovor o nasljeđivanju (član 125 - 134), kao i odredbe koje reguliraju registar testamenata (član 124). Obrazloženje će biti dato na odgovarajućem mjestu.

Osim ovih novina zadržana je sistematika i struktura starog zakona uz pojedine suštinske ili tehničke izmjene i usklađivanja.

Kad je u pitanju prvi dio ovog zakona, on se sastoji od nekoliko dijelova. Opći dio regulira predmet nasljeđivanja, ravnopravnost i pozivanje na nasljeđivanje (čl. 1. – 7.), dok drugi dio regulira nasljedne redove. Kada i u kojim slučajevima se nasljeđuje, ko spada u koji nasljedni red regulirano je u odredbama čl. 8. – 27. ovog zakona.

U oblasti zakonskog nasljeđivanja unesene su suštinske novine kod reguliranja kruga zakonskih nasljednika. Krug zakonskih nasljednika je proširen po ugledu na pravo Republike Hrvatske i Republike Srpske. Naime, u okviru bivše SFRJ, je SR BiH bila republika sa najrestriktivnijim krugom zakonskih nasljednika, što je povećavalo vjerovatnoću da država nasljedi imovinu bez nasljednika. U odredbi člana 8. stav 1. proširen je krug zakonskih nasljednika i to tako što je, osim svih potomaka ostavitelja, njegovih usvojenika i njihovih potomaka i bračnog partnera (prvi zakonski nasljedni red), roditelja ostavitelja, njegove braće i sestara i njihovih potomaka (drugi nasljedni red), predviđeno da u trećem nasljednom redu pored djedova i baba mogu nasljeđivati svi njihovi potomci (do sada su to bila samo djeca tj.

stričevi, ujaci i tetke ostavitelja). Broj nasljednih redova nije ograničen, te je teoretski moguće da se na nasljeđe pozove i četvrti nasljedni red (prababe i pradjedovi ostavitelja) ili čak i dalji preci u daljem nasljednom redu. Ovo načelno opredjeljenje je uvjetovalo rješenja u čl. 15. i 16. stav 2, i čl. 18. – 20. zakona.

Član 9. stav 2. uvodi značajnu novinu predviđevši mogućnost da vanbračni partner bude zakonski nasljednik. Time je konačno u pravu Federacije BiH do kraja provedeno opredjeljenje iz porodičnog prava o jednakom tretmanu bračne i vanbračne zajednice, što je apsloutni trend i uporednom i evropskom pravu. Uvjeti da bi vanbračni partner mogao biti nasljednik je da vanbračna zajednica ispunjava uvjete propisane Porodičnim zakonom Federacije BiH te da je trajala sve do smrti ostavitelja. U tom smislu je i odredba članka 25. stav 3. koja uređuje gubitak prava na nasljedstvo vanbračnog partnera. Osobe koje žive u vanbračnoj zajednici ovim zakonom neće biti diskriminirane u odnosu na bračne partnere, kao što je do sada bio slučaj.

Iz zakonskog teksta su brisane odredbe čl. 25. i 26. dosadašnjeg Zakona o nasljeđivanju koje su regulirale posebnosti nasljeđivanja autorskih imovinskih prava. Ovakvo je rješenje u okviru bivše SFRJ postojalo samo u SR BiH, bilo je zadržano do danas, a veoma je upitno sa stanovišta ustavne garancije prava vlasništva i slobode stvaranja. Naime, navedene odredbe su predviđale znatne restrikcije kod nasljeđivanja autorskih imovinskih prava, ograničivši krug nasljednika na bračnog partnera, djecu i roditelje. Nakon toga su ova prava prelazila u ranije društveno a sada državno vlasništvo. Ovakve restrikcije nemaju nikakvog opravdanja i brisane su.

Čl. 7. i 21. reguliraju ostavinu bez nasljednika precizirajući da ona postaje državno vlasništvo (ranije odredba je glasila „društveno“ vlasništvo). Osim ovog neophodnog usklađivanja izričito je propisano pravilo koje je ranije formulirala doktrina da je općina nasljednik *ultima ratio* tj. da se općina ne može odreći nasljeđa. Korisna novina je i ta što je tačno određen titular (općina ili grad) koji će postati vlasnik određenih dobara. S ovim u vezi su i novine u odredbama čl. 160. i 161. koje reguliraju postupak kad s nasljednici nepoznati kao i staratelja ostavine u tom slučaju.

Ko su nužni nasljednici, koliki je nužni raspoloživi dio, ko ima pravo na nužni dio, način izračunavanja nužnog i raspoloživog dijela, smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanja poklona propisano je u čl. 28. – 44. Koji su uvjeti isključenja nužnih nasljednika iz nasljeđa i lišenje nužnog dijela u korist potomaka propisano je u čl. 45. – 48. ovog zakona. Ovdje su utvrđena nužna usklađivanja sa propisima ustavnog, krivičnog prava kao i sa drugim propisima (npr. brisana je odredba koja nedostojnost za nasljeđivanje veže za izbjegavanje vojne službe, uvjet za isključenje iz nasljeđivanja nije više podrivanje socijalističkog samoupravljanja itd.).

Član 31. stav 2. izražava novu poziciju državnog vlasništva koje nije privilegirana kategorija kao što je to bila društvena svojina. Uređujući uračunavanje poklona ova odredba propisuje da se neće uračunavati pokloni dati u općekorisne svrhe, dok se to ranije odnosilo i na poklone organizacijama udruženog rada, društveno-političkim zajednicama, društvenopolitičkim organizacijama.

Član 43. stav 2. je razriješio jednu veliku nedoumicu sudske prakse i doktrine u bivšoj SFRJ odnosno zemljama nasljednicama. Sporno je bilo da li je pravo na nužni dio nasljeđivo. Ovom je odredbom izričito propisano da na nasljednike nužnog nasljednika pravo da traži smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona prelazi samo ako je nužni nasljednik prije smrti stavio zahtjev za zaštitu svog nužnog dijela. Identično je rješenje prihvaćeno u novom nasljednom pravu Republike Hrvatske.

Način uračunavanja poklona zakonskom nasljedniku, zatim pravo nasljednika kome se poklon ili legat ne uračunava u njegov nasljedni dio, troškovi izdržavanja, manji pokloni propisano je u čl. 49. – 61. ovog zakona.

U čl. 49. i 50. je precizirano da se pokloni i legati uračunavaju i nužnim nasljednicima u vrijednost njihovog nužnog dijela, što je do sada bilo sporno. Identično je rješenje prihvaćeno u novom nasljednom pravu Republike Hrvatske.

Član 62. pomjera granicu testamentalne sposobnosti sa 16 na 15 godina. Jedan od razloga je usklađivanje sa rješenjima u entitetu Republika Srpska i potrebom jednakosti građana u statusnim stvarima. S druge strane ovaj važni posao jedna osoba može preduzeti samo osobno pa je opravdano dati mu ovu mogućnost ranije i to sa 15 godina sa koliko može i samostalno zasnovati radni odnos. Uvjet za testamentalnu sposobnost je pored uzrasta i sposobnost za rasuđivanje, a stavom 2. ovog člana je data definicija ove sposobnosti.

Oblici testamenta su regulirani odredbama čl. a 66.-70. u skladu sa rješenjima u Republici Srpskoj, zemljama regiona i članicama Evropske unije.

Odredbe čl. 82. - 98. reguliraju međunarodni testament, a što je u skladu sa međunarodnim konvencijama i standardima.

Član 105. Ova odredba unosi bitnu novinu u način tumačenja testamenta. Za razliku od dosadašnjeg rješenja koje je određivalo da se odredbe testamenta imaju tumačiti kako je povoljnije za zakonskog nasljednika, sada je određeno da se imaju tumačiti kako je povoljnije za testamentarnog nasljednika, što je u skladu sa zaštitom prava vlasništva čija je emanacija sloboda testiranja.

Član 115. Ovom odredbom je ispravljen nedostatak dosadašnjih rješenja koja su predviđala samo subjektivni rok za traženja prava na legat ali ne i krajnji, objektivni rok u kome je legatar mogao tražiti zaštitu. On je po ugledu na pravo Republike Hrvatske određen na 5 godina.

Član 123. predstavlja novinu i regulira da će raspolaganja testamentom u korist bračnog partnera biti opozvana ako je brak prestao pravosnažnom presudom nakon sačinjavanja testamenta, osim ako je ostavitelj drugačije odredio u testamentu.

Član 124. takođe predstavlja novinu i regulira registar testamenata. Činjenica da je testament sastavljen, dat na čuvanje ili proglašen se evidentira u registru testamenata. U ovaj se registar takođe evidentira i činjenica da je sklopljen ugovor o nasljeđivanju. Propuštanje obaveze evidentiranja ne dovodi u pitanje valjanost testamenta ili ugovora o nasljeđivanju. Razlog za ovu odredbu leži u činjenici da je

do sada bilo moguće da u ostavinskom postupku ne bude uzet u obzir testament, bilo zato što ostavinski sud objektivno nije mogao znati za tu činjenicu, jer nije bilo registra, bilo što su to prećutale stranke kojima testament ne ide u prilog. Ovim će se doprinijeti većoj pravnoj sigurnosti i uvažavanju volje ostavitelja, a ovakva rješenja postoje u zemljama regiona i Evropske unije gdje postoji softver registra testamenata. Uvjet za članstvo BiH u evropskoj mreži testamenata je jedinstven registar testamenta.

Član 125. – 134. Ovim odredbama je regulirana ništavost ugovora o nasljeđivanju, ništavost ugovora o budućem nasljeđu ili legatu, kao i o sadržaju testamenta na isti način kao i do sada. Ali uveden je i jedan potpuno novi institut u pravo Federacije BiH, a to je ugovor o nasljeđivanju. U pravilu je ugovor o nasljeđivanju i dalje ništav, ali izuzetno od te zabrane mogu ga zaključiti bračni ili vanbračni partneri, kao i budući bračni partneri sa odloženim dejstvom do zaključenja braka. Ovim ugovorom se strane međusobno određuju za nasljednike odnosno jedna strana određuje drugu što ova prihvata. U konkurenciji sa zakonskim i testamentarnim nasljeđivanjem ovaj osnov pozivanja na nasljeđe ima prednost. Ovim je ugovorom određenim osobama garantirana veća mogućnost raspolaganja imovinom. Prednost u odnosu na testament je što se ovaj ugovor, osim u zakonom propisanim slučajevima, ne može jednostrano raskinuti niti jednostrano opozvati. Forma ovog pravnog posla je u skladu sa preporukama za rasterećenje pravosuđa.

Čl.135. do 145. reguliran je ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života ostavitelja u principu na isti način kao i do sada. Prenošnje nadležnosti sa suda na notara, kao i kod ugovora o doživotnom izdržavanju, usmjereno je ka rasterećenju sudova i razrješenju dileme da li je potrebna dvostruka forma ako ovaj ugovor ima za predmet nekretnine. Do sada je sud ovjeravao ovaj ugovor u vanparničnom postupku, pa će se novom formom rasteretiti pravosuđe za takvu vrstu predmeta, a postupak pojednostaviti.

Čl. 146. – 154. reguliraju ugovor o doživotnom izdržavanju u osnovi na isti način kao i do sada. Do sada je sud ovjeravao ovaj ugovor u vanparničnom postupku, pa će se novom formom rasteretiti pravosuđe za takvu vrstu predmeta, a postupak pojednostaviti.

Član 157. stav 4. Po prvi put je u pravnom poretku BiH izričito regulirano pitanje nasljeđivanja osoba koje su izgubila život u istom događaju (komorijenti). Do sada doktrina o tome nije imala dvojbe, ali je nedostatak zakonske odredbe u praksi predstavljao problem.

Način prelaska ostavine na nasljednike, otvaranje nasljeđa, sposobnost za nasljeđivanje, postupak kad su nasljednici nepoznati propisani su u odredbama čl. 155 – 161. dok su sticanje ostavine i odricanje od nasljeđa odgovornost nasljednika za dugove ostavitelja, dioba nasljedstva i nasljednička zajednica propisani u odredbama čl. 162. – 179. ovog zakona. Novinu predstavlja odredba člana 163. stav 1. koji predviđa mogućnost da se odricanje od nasljeđivanja izjavi kod suda ili pred notarom.

Član 163. stav 5. po ugledu na pravo zemalja regiona unosi jednu značajnu novinu. Ako se svi nasljednici prvog zakonskog nasljednog reda odreknu nasljeđa

bračni partner može naslijediti svu imovinu i ne prelazi u drug nasljedni red. Zakon vodi računa o tome da su to u pravilu djeca ili unuci koji na taj način žele da njihov drugi roditelj naslijedi cjelokupnu zaostavštinu.

Član 167. predviđa izuzetak od pravila da se niko ne može odreći od naslijeđa za života ostavitelja. Odredba je postojala i u ranijem zakonu, a novina je što je ta mogućnost postojala ranije samo za potomke ostaviteljeve ali sada i za bračnog druga. Do sada je sud ovjeravao ovaj sporazum u vanparničnom postupku, pa će se novom formom rasteretiti pravosuđe za takvu vrstu predmeta, a postupak pojednostaviti.

Član 173. Detaljnije regulira nego dosadašnji član 144. pravo povjeritelja ostavitelja da taže odvajanje zaostavštine od imovine nasljednika. *Ratio* odredbe je veća sigurnost povjeritelja koji ne treba da budu ugroženi smrću ostavitelja.

Član 177. regulira prava nasljednika koji je živio i privređivao u zajednici sa ostaviteljem da traži izdvajanje svog doprinosa iz sastava zaostavštine (raniji član 148). Novina je u tome što odluka suda o izdvajanju predstavlja izvršnu ispravu, čime je ovom nasljedniku olakšano ostvarivanje svog prava. Posebno je olakšan položaj nasljednika kada se radi o poljoprivrednom zemljištu.

Odredbama čl. 180. – 197. ovog zakona reguliran je na način kao i do sada postupka sastavljanja sudskog testamenta, čuvanje sudskog testamenta, povjerenje testamenta na čuvanje sudu, opoziv testamenta pred sudom, predaja testamenta, kada se proglašava testament i na koji način, sačinjavanje zapisnika o proglašenju testamenta, proglašenje usmenog testamenta ili proglašenje nestalog ili uništenog testamenta.

Kako je rečeno veliku novinu predstavlja uređenje ostavinskog postupka ovim zakonom. (član 198. do člana 269.) U osnovi su preuzete odredbe Zakona o vanparničnom postupku Federacije BiH (Službene novine Federacije BiH 2/1998), a od čl. 198. do 269. izmjene su samo punktualne, pravno-tehničke ili su posljedica usklađivanja nadležnosti sa preporukama Evropske komisije za rasterećenje pravosuđa i usvojene Strategije razvoja sektora pravde u Bosni i Hercegovini.

Ostavinski postupak pokreće se po službenoj dužnosti kada sud primi smrtovnicu ili izvod iz matične knjige umrlih. Poslije toga provodi se ostavinska rasprava i donosi rješenje o nasljeđivanju. Sadržaj rješenja o nasljeđivanju, način dostave, upis u zemljišne knjige, donošenje djelimičnog rješenja propisano je u odredbama čl. 227. – 250, ovog zakona.

Član 244. st. 2. predviđa da će se ostavinsko rješenje dostaviti na knjiženje tek nakon dokaza da su podmireni porezi i troškovi postupka.

Zakonom je propisan i postupak sa naknadno pronađenom imovinom i naknadno provedenim testamentom i ugovorom o nasljeđivanju (čl. 251. – 254), a postupak za odlučivanje o nasljedstvu pred inozemnim organom reguliran je u odredbama čl. 255. – 256. ovog zakona.

Čl. 269. do 277. reguliraju prijelazne i završne odredbe. Odredbe su formulirane tako da se jasno odredi vremensko vađenje starog Zakona o nasljeđivanju i razgraniči primjena u odnosu na materijalnopravne odredbe novog zakona, kao i da se jasno odredi na koje se postupke primjenjuje Zakon o vanparničnom postupku iz 1998., a na koje novi zakon. Cilj ovako razuđenih prelaznih i završnih odredaba je izbjeći retroaktivnu primjenu propisa i garantirati pravnu sigurnost. Prema istim odredbama ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja, a početak će se primjenjivati tri mjeseca od dana stupanja na snagu.

IV – FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati finansijska sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.